

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

Kilpailutuskiihko, ongelmanaapuri ja oikeus elää kuten muutkin

Kehysanalyysi vammaisuuden ja vammaisten henkilöiden ja
heidän oikeuksiensa mediarepresentaatiosta

Maria Swanljung
Helsingin Yliopisto
Valtiotieteellinen tiedekunta
Politiikan ja viestinnän maisteriohjelma
Pro Gradu -tutkielma
Huhtikuu 2019

Tiedekunta - Fakultet - Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		
Tekijä - Författare – Author Maria Swanljung		
Työn nimi - Arbetets titel - title Kilpailutuskiihko, ongelmanaapuri ja oikeus elää kuten muutkin - Kehysanalyysi vammaisuuden ja vammaisten henkilöiden ja heidän oikeuksiensa mediarepresentaatiosta		
Oppiaine - Läroämne - Subject Viestintä		
Työn laji/ Ohjaaja - Arbetets art/Handledare - Level/Instructor Pro gradu -tutkielma	Aika - Datum - Month and year Huhtikuu 2019	Sivumäärä - Sidoantal - Number of pages 55 s + liite
Tiivistelmä - Referat – Abstract <p>Tämän Pro gradu -tutkielman tavoitteena oli saada lisää tietoa vammaisten henkilöiden ja vammaisuuden mediarepresentaatiosta kehysanalyysin avulla. Tavoitteena oli tutkia millaisia rooleja vammaisille henkilöille on annettu perinteisessä mediassa, miten vammaisuudesta puhutaan ja miten vammaisten henkilöiden pääsyä oikeuksiinsa kuvaillaan.</p> <p>Tutkielman teoreettisena viitekehyksenä toimi yhteiskuntatieteellinen vammaistutkimus ja aiempi tutkimus vammaisten henkilöiden mediarepresentaatiosta. Aiemmat tutkimukset vammaisista henkilöistä mediassa antavat aika yhtenäisen kuvan vammaisten representaatiosta: Vammaiset henkilöt kuvataan joko avuttomina, riippuvaisina uhreina tai rohkeina, selviytyjinä ja sankareina, mutta useimmiten normista poikkeavina.</p> <p>Tutkielman menetelmä oli kehysanalyysi. Aineistossa oli 47 juttua kolmesta eri tapauksesta. Ensimmäinen tapaus käsittelee VR:n haasteita tarjota esteettömiä palveluja. Toinen tapaus kertoo naapurustoriidasta, kun alueelle suunniteltiin kehitysvammaisten henkilöiden asuntolaa. Kolmannessa tapauksessa on kerätty YK:n vammaissopimuksen mainitsevia juttuja. Artikkelit on haettu mediaseurantatyökalun avulla.</p> <p>Kehysanalyysin tuloksena on neljä kehystä: Oikeuskehys, talouskehys, uhkakehys ja normaaliuden kehys. Oikeuskehyksessä vammaisten henkilöiden oikeudet kulkevat mukana useimmiten ei-saavutettuina tavoitteina tai perusteluna, miksi jokin asia pitäisi hoitaa. Talouskehyksessä useimmiten taloudellinen tilanne on ongelma, joka johtaa vammaisten henkilöiden oikeuksien epäämiseen. Uhkakehyksessä vammaisen henkilö pelkää oikeuksiensa puolesta tai vammaisen henkilö ja vammaisuus aiheuta pelkoa. Normaaliuden kehyksessä vammaisen henkilön elämää verrataan niin sanottuun normaaliin elämään, tavalla, jossa normaali nähdään tavoitteena.</p> <p>Tässä aineistossa vammaisia henkilöitä ei esitetä räikeiden ennakkoluulojen kautta vaan pääsääntöisesti kunnioittavan sävyyn. Tutkimustulokset antavat osiittaa positiivisesta kehityksestä, jossa mediakuva vammaisista henkilöistä ei enää ole yhtä liioiteltu ja mytologisoitu. Tämän positiivisen tuloksen jälkeen olisi mielenkiintoista tutkia lisää esimerkiksi henkilökuvajuttuja, jotka aikaisemman tutkimuksen mukaan ovat olleet ennakkoluuloisimpia kuvauksissaan.</p>		
Vammaisuus, vammaiset henkilöt, vammaiset henkilöt mediassa, mediarepresentatio, representatio, YK:n vammaissopimus, kehysanalyysi, vammaistutkimus vammaisuus mediassa, vammaisten henkilöiden oikeudet		

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO	3
2. VAMMAISUUS YHTEISKUNNASSA	5
2.1 Käsitteet ja sananvalinnat	5
2.1.1 Vammaiset henkilöt.....	6
2.1.2 Vammaisten henkilöiden oikeudet	7
2.2 Vammaisuus tutkimuksen kohteena	7
2.3 Vammaisten henkilöiden kamppailu oikeuksistaan	8
2.4 Sosiaalinen ja yksilöllinen malli vammaistutkimuksessa	9
2.4.1 Yksilöllinen malli	10
2.4.2 Sosiaalinen malli.....	11
2.4.3 Asenteet vammaisia henkilöitä ja vammaisuutta kohtaan.....	12
3. VAMMAISUUS MEDIASSA.....	13
3.1 Median rooli mielikuvien ja identiteetin muokkaajana	15
4. TUTKIMUSONGELMA JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	17
4.1 Aineisto	17
4.1.1 Tapaus 1: VR:n saavutettavuushaasteet	18
4.1.2 Tapaus 2: Naapurit protestoivat kehitysvammaisten henkilöiden asuntolaa	18
4.1.3 Tapaus 3: Juttuja, joissa mainitaan YK:n vammaissopimus	18
4.2 Tutkimuskysymykset.....	19
5. KEHYSANALYYSI	19
5.1 Kehykset mediassa	21
5.2 Kehysanalyysi mediatutkimuksessa.....	22
5.3 Tutkielman luotettavuus	23
5.4 Kehysanalyysi tässä tutkielmassa.....	24
5.4.1 Analyysin eteneminen.....	25
6. ANALYYSI: NELJÄ KEHYSTÄ VAMMAISUUDESTA JA VAMMAISTEN OIKEUKSISTA.....	26
6.1 Oikeuskehys	29
6.1.1 Kuka muistuttaa vammaisten henkilöiden oikeuksista?	29
6.1.2 Vammaisten henkilöiden oikeudet eivät toteudu, mutta niitä harvemmin myöskään kyseenalaistetaan	32

6.2 Talouskehys.....	32
6.3 Uhkakehys	35
6.4 Normaaliuden kehys	38
6.5 Vammaisten henkilöiden roolit ja juttujen lähteet	40
6.5.1 Kenen ääni kuuluu?	43
7. JOHTOPÄÄTÖKSET	43
7.1 Vammaisten henkilöiden elämä taisteluna ja konfliktin osapuolena....	45
7.2 Kuka luo kehysten ja ovatko oikeudet mielipidekysymys?	46
7.3 Mitkä oikeudet saavat median huomion?	48
7.4 Toteutuvatko vammaisten henkilöiden oikeudet?	48
8. POHDINTAA	49
9. LÄHTEET	52
LIITE 1: TUTKITTU AINEISTO.....	56

1. Johdanto

“Odotin tätä 10 vuotta” - perjantaina voimaan astunut vammaissopimus oli helpotus vammaisille” (Helsingin Sanomat 10.6.2016).

“Tänään on aihetta juhlaan: Vammaissopimus astuu viimein voimaan” (Länsi-Savo, 10.6.2016)

“Vammaiset pääsevät samalle viivalle muiden kanssa” (Suomenmaa 16.6.2016)

Kesäkuun kymmenes päivä oli erityinen päivä vammaisten henkilöiden oikeuksien puolustajille Suomessa. YK:n vammaissopimus (Yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista, Suomen säädöskokoelman sopimussarja, 2016) astui vihdoinkin voimaan. Se on yksi monista askeleista vammaisten henkilöiden oikeuksien parantamiseksi viimeisten vuosikymmenten aikana.

Vuonna 2015 voimaan tullut yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) ja sittemmin ratifioitu YK:n vammaissopimus ovat lainsäädännön tasolla parantaneet huomattavasti vammaisten henkilöiden oikeussuojaa ja ihmisoikeuksia. Mutta näkyykö tämä muutos julkisessa keskustelussa ja vammaisten henkilöiden arjessa? Kuulen työssäni yhdenvertaisuusvaltuutetun tiedottajana päivittäin tarinoita vammaisten henkilöiden kokemasta syrjinnästä. Tarinoissa korostuu vahva toiseuden tunne ja kokemus siitä, että vammaiset henkilöt ovat erillinen osa yhteiskuntaa.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun tekemässä selvityksessä vammaisten kokemasta syrjinnästä (Yhdenvertaisuusvaltuutettu, 2016) yli puolet vastaajista totesi asenneilmapiirin vammaisia henkilöitä kohtaan olevan Suomessa huono tai erittäin huono. Selvityksen tuloksista keskusteltaessa julkaisuseminaarissa, moni nosti esiin median roolin ilmapiirin muokkaajana. Huonoihin asenteisiin liittyvät tulokset selvityksessä hätkähdyttivät minua. Työni kautta on käynyt selväksi, että Suomessa on rasismia ja ennakkoluuloja etnisiä vähemmistöjä kohtaan ja, että Suomessa asenteet seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä kohtaan ovat osin vihamieliset, mutta se, että vammaisiin henkilöihin kohdistuu näin paljon ennakkoluuloisia asenteita, tuli minulle yllätyksenä. Samaa pohti moni muukin selvitykseen tutustunut. Jopa vammaisaktivistit totesivat, että selvityksessä ilmitulleet tulokset pysäyttivät. Ehkä he uskoivat, että Suomessa asiat olisivat sittenkin vähän paremmin.

Poissulkevia asenteita vammaisia henkilöitä ja vammaisuutta kohtaan esiintyy ja on esiintynyt kaikissa yhteiskunnissa läpi historian (ks. esim. Doat 2016, 15–22). Beth A.

Haller on pitkän linjan vammaisuuden mediarepresentaation tutkija. Hallerin (2010) mukaan media luo jatkuvasti kehyksiä ja narratiiveja vammaisuudesta, joissa vammattomien näkemys vammaisuudesta on dominoiva. Tämä on Hallerin mukaan ableismia, eli käsitys jonka mukaan vammattomuus on normaalia ja vammaiset henkilöt ulkopuolisia, poikkeavia ja huonompia. Ableismi luo sosiaalisen metanarratiivin, joka korostaa vammaisten henkilöiden poikkeavuutta ja ulkopuolisuutta. (Haller 2010, ii-iii)

Perinteisellä medialla on edelleen keskeinen rooli tiedon välittäjänä ja osana julkista keskustelua. Tiedonvälittäjän asema ja rooli korostuu sellaisissa aiheissa, jotka eivät ole yleisölle tuttuja tai, joista he eivät saa suoraa tietoa. (Happer & Philo 2013). Median kuva vammaisuudesta ja vammaisista ihmisistä on merkityksellinen muun muassa siksi, että moni muodostaa kuvansa vammaisuudesta täysin median kautta saatujen mielikuvien perusteella. Vammaisten henkilöiden kohtaaminen on edelleen poikkeus monen ihmisen arjessa. (Haller 2010)

Tässä Pro Gradu -tutkielmassa tutkin kehysanalyysin avulla vammaisten henkilöiden ja vammaisuuden representaatiota sekä, sitä miten vammaisten henkilöiden oikeuksista kirjoitetaan journalistisessa sisällössä.

Teen tämän tutkimuksen ajassa, jossa vammaisten oikeuksia on lainsäädännön ja YK:n vammaissopimuksen avulla vahvistettu, jossa vihapuhe esimerkiksi sosiaalisessa mediassa on lisääntynyt, samoin kuin yhteiskunnallinen keskustelu siitä, miten ihmisistä ja ihmisryhmistä saa puhua. Samaan aikaan Suomessa säästetään ja muun muassa sosiaali- ja terveyspalveluita rukataan uuteen uskoon, ja uudistuksen keskeisimpinä perusteluina ovat säästöt ja tehokkaammat palvelut. Mitä se tarkoittaa vammaisille henkilöille ja toisaalta, mitä se tarkoittaa julkiselle keskustelulle vammaisten henkilöiden oikeuksista?

Kun tutkimuksia vammaisten representaatiosta mediassa tarkastellaan yli vuosikymmenten, on muutos ollut hidasta. Pohdin, onko viime vuosina tehty suurimmat harppaukset? Tutkimusaineistoni on liian suppea, jotta siitä olisi mahdollista tehdä yleistyksiä, mutta riittävä, että tuoreen media-aineiston tutkiminen antaa tietoa siitä, mihin suuntaan ollaan menossa.

Tässä tutkielmassa teen kehysanalyysia kolmen eri tapauksen aineistosta. Ensimmäinen tapaus käsittelee VR:n haasteita tarjota esteettömiä palveluja. Toinen

tapaus kertoo Kirkkonummella syntyneestä naapurustoriidasta, kun alueelle suunniteltiin kehitysvammaisten henkilöiden asuntolaa. Kolmannessa tapauksessa olen kerännyt YK:n vammaissopimuksen mainitsevia juttuja. Haluan jatkaa aiempaa tutkimusta siitä, millaisia rooleja vammaisille henkilöille annetaan mediassa ja, miten vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumista kuvaillaan. Kehysanalyysin avulla selvitän, miten vammaisuutta ja vammaisia ihmisiä kehystetään mediassa, millaisia rooleja vammaisille henkilöille annetaan jutuissa vammaisten oikeuksista, miten vammaisten ihmisten oikeuksista puhutaan mediassa ja kenen ääni kuuluu jutuissa?

2. Vammaisuus yhteiskunnassa

Tässä luvussa luon teoreettisen pohjan tutkimukselleni. Esittelen yhteiskuntatieteellisen vammaistutkimuksen ja käyn lyhyesti läpi vammaisten henkilöiden taistelua oikeuksistaan. Käsittelen myös aikaisempaa tutkimusta vammaisten henkilöiden representaatiosta ja pohdin median vaikutusta vammaisiin henkilöihin kohdistuviin asenteisiin.

2.1 Käsitteet ja sananvalinnat

Kun kirjoittaa tutkielmaa, jossa stereotypiat ja kielenkäytön kautta rakentuvat mielikuvat sekä representaatio ovat tärkeässä osassa, myös käsitteiden ja sanavalintojen avaaminen muodostuu erityisen tärkeäksi. Tästä syystä haluan heti aluksi perustella omat sananvalintani ja esitellä lyhyesti erityisesti vammaisuuteen liittyvää terminologiaa sekä pohtia sen tärkeyttä.

Terminologia ja sananvalinnat ovat olennainen osa ihmisoikeustaistelua. Ihmisoikeuksia voidaan edistää muuttamalla sitä, miten tietty ryhmä ja ihmiset puhuvat itsestään ja toisalta myös sitä, miten muut puhuvat eri ryhmistä, erityisesti vähemmistöistä (Haller ym. 2006, 62). Osa vammaistutkimuksesta on nimenomaan tutkimusta eri sanojen käytöstä ja vammaistutkimuksen muuttuessa myös sananvalinnat ovat muuttuneet. Moni syrjitty ryhmä, esimerkiksi rodullistetut, seksuaalivähemmistöt tai ikääntyneet ovat tehneet kampanjaa yhdenvertaisemman ja vähemmän stereotyyppisen kielenkäytön puolesta. (Haller ym. 2006; Barnes & Mercer 2010.) Vaikka vammaisuudesta on puhuttu ja puhutaan edelleen hyvin eri lailla ja epämääräisesti, on tutkimuksissa havaittu, että asenteet ja ymmärrys vammaisuutta kohtaan muuttuvat, kun kielenkäyttö muuttuu. (Oliver & Barnes 1998, 13–14.) Esimerkiksi Iso-Britanniassa on tehty paljon termityötä. Vammaistutkijat ovat tunnistaneeet, että oikeat sananvalinnat ja kielenkäytön

muuttaminen aiempaa ennakkoluulottomampaan suuntaan muuttaa myös asenteita. David Bolt (2016) esittelee yhtenä esimerkkinä tutkimuksen, jossa on todettu, että esimerkiksi termi ”learning difficulties” [oppimisvaikeudet] johtavat positiivisempiin asenteisiin kuin ”mentally handicapped” [vajaaälyinen, mielenvikainen]. (Bolt 2016, 3.) Ruotsiksi ja englanniksi käytetään sanoja ”rullstolsbunden” ja ”wheelchair bound”. Toisin sanoen käytetään termejä, joilla viitataan siihen, että henkilö olisi sidottu pyörätuoliinsa. Parempi vaihtoehto olisi todeta, että ihminen ”käyttää pyörätuolia”. Tämä muistuttaa siitä, että pyörätuolista tullaan välillä pois, esimerkiksi uimaan tai ajamaan autoa. (Haller ym. 2006, 65-67.) Kun tutkii median raportointia vammaisuudesta, on siis relevanttia katsoa kieltä ja sanavalintoja.

Suomessa puhutaan vammaisuudesta ja vammaisista henkilöistä laajana käsitteenä, joka kattaa kaikenlaiset vammaisuuden tai kehon häiriön tasot.¹ Sen sijaan englannin ja ruotsin kielissä erotellaan henkilön vammat ja sairaudet niiden aiheuttamista esteistä. Englannin kielessä sana ”disability” ja ruotsissa ”funktionsnedsättning” tarkoittaa pysyvää vammaa tai invaliditeettia. Englanniksi ”handicap” ja ruotsiksi ”funktionshinder” tarkoittavat estettä tai haittaa ja englannin kielen ”impairment” on vika tai häiriö. Vammaistutkimuksen sosiaalisessa mallissa erotetaan käsitteet ”disability” ja ”impairment” vahvasti toisistaan. Tästä kerron tarkemmin luvussa 2.4.

Ruotsissa yleisesti hyväksytty puhetapa on ”personer med funktionsnedsättning” eli ”ihmiset, joilla on vamma”. Tällä ilmaisulla halutaan kiinnittää huomiota siihen, että henkilö ei ole pelkästään ”vammainen” vaan hän on paljon muutakin. Hänellä on vamma, mutta hän ei ole vain vammansa.² Viime vuosina myös sana ”funktionsvariation” on löytänyt tiensä ruotsin kieleen. Tällä sanalla viestitään, että kaikki ihmiset ovat erilaisia ja heidän kykynsä tai erilaiset tapansa toimia ovat kaikki samanarvoisia.

2.1.1 Vammaiset henkilöt

Tässä tutkielmassa käytän termiä **vammaiset henkilöt**. Tämä on Suomessa laajasti hyväksytty termi, jota muun muassa Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta (VANE) käyttää.

¹ Terveiden ja hyvinvoinninlaitos THL:n vammaisuuskäsitteestä:
<https://thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/vammaisuus-yhteiskunnassa/vammaisuus>

² Hyväksytyt termit löytyvät Ruotsin sosiaali- ja terveystieteiden Sosiaalisen ja terveysviranomaisen Sosiaalisen ja terveysviranomaisen termipankista. Socialstyrelsenillä on vastuu sosiaali- ja terveysalan hyväksytyjen termien päättämisestä ja ylläpitämisestä. Katso
<https://www.socialstyrelsen.se/fragorochsvar/funktionsnedsattningochfunktio> ja
<http://termbank.socialstyrelsen.se/>

Kun puhun vammaisista henkilöistä tai vammaisuudesta, käytän YK:n vammaissopimuksen määritelmää vammaisuudesta:

“Yleissopimuksen mukaan vammaisiin henkilöihin kuuluvat ne, joilla on sellainen pitkäaikainen ruumiillinen, henkinen, älyllinen tai aisteihin liittyvä vamma, joka vuorovaikutuksessa erilaisten esteiden kanssa voi estää heidän täysimääräisen ja tehokkaan osallistumisensa yhteiskuntaan yhdenvertaisesti muiden kanssa.”³

2.1.2 Vammaisten henkilöiden oikeudet

Vammaisten henkilöiden oikeudet ovat olennainen osa tätä tutkielmaa. Haluan tutkia muun muassa, miten vammaisten henkilöiden oikeuksia kuvataan mediassa. Olen valinnut aineistoni tapaukset niin, että niissä käsitellään tavalla tai toisella vammaisten henkilöiden oikeuksia. Mutta mitä tarkoitan oikeuksilla? Tässä tutkielmassa vammaisten henkilöiden oikeuksilla viitataan perus- ja ihmisoikeuksiin, jotka on taattu muun muassa perustuslaissa, yhdenvertaisuuslaissa ja erityisesti YK:n vammaissopimuksessa.

2.2 Vammaisuus tutkimuksen kohteena

Yhteiskuntatieteellisessä vammaistutkimuksessa vammaisuus nähdään sekä poliittisena, sosiaalisena että yhteiskunnallisena ilmiönä (ks. esim. Tarvainen 2018, 41). Tässä alaluvussa käyn lyhyesti läpi ensisijaisesti yhteiskuntatieteellistä vammaistutkimusta ja sen tärkeimpiä malleja ja käsitteitä. Ensimmäiseksi käsittelen vammaisten henkilöiden yhteiskunnallista asemaa. Tämän jälkeen esittelen vammaistutkimuksen kahta mallia, sosiaalista ja yksilöllistä, sekä niihin kohdistuvaa kritiikkiä. Nämä kaksi mallia, ja erityisesti sosiaalisen mallin tulo yksilöllisen mallin tilalle, ovat äärimmäisen relevantteja vammaisten henkilöiden yhteiskunnallisen aseman ja oikeuden toteutumisen kannalta. Sosiaalisen mallin myötä tapahtunut näkökulman siirtyminen yksilöstä yhteiskuntaan on yksi suurimmista syistä siihen, että vammaisten oikeudet ovat ottaneet lainsäädännöllisesti ja kansainvälisten sopimusten kautta ison harppauksen eteenpäin. (Barnes 2012; Thomas ym. 2012)

³ VANE vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta, YK:n vammaissopimus: <https://vane.to/vammaisyleissopimus>

2.3 Vammaisten henkilöiden kamppailu oikeuksistaan

Länsimaissa vammaisuus nähtiin pitkään henkilökohtaisena tragediana ja epäonnistumisena. Tätä mielikuvaa on yritetty muokata 1960-luvusta lähtien, jolloin vammaisaktivistit alkoivat vaatia vammaisille henkilöille oikeuksia, kuten muutkin vähemmistöt, esimerkiksi rodullistetut ja seksuaalivähemmistöt alkoivat. Pää tavoite oli saada yhteiskunta muuttamaan näkemystään siitä, miten vammaisuus tulisi ymmärtää: ei lääketieteellisenä ongelmana vaan poliittisena ja yhteiskunnallisena kysymyksenä. Aktivistien mukaan vammaisuus ei ollut eikä ole yksilön ongelma vaan yhteiskunnallinen kysymys, johon voi politiikalla puuttua. Poliittisen päätöksenteon fokus pitäisi siis olla vammaisten henkilöiden kokemien esteiden poistaminen yhteiskunnasta. Tästä alkaneesta muutoksesta syntyi Mike Oliverin (Oliver & Barnes 1998) sosiaalinen malli, johon palaan seuraavassa alaluvussa. Tänä päivänä vammaisuuden haasteet nähdään enemmän syrjinnän ja sosiaalisten haasteiden kautta, ei niinkään lääketieteellisenä ongelmana. (Oliver & Sapey 2006; Barnes & Mercer 2010; Thomas ym. 2012)

Vammaisten oikeuksien toteutumisen näkökulmasta länsimaissa ollaan nyt vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumisen toisessa vaiheessa, jossa vammaiset henkilöt pääsevät mukaan päätöksentekoon, ja, jossa vammaisilla itsellään on oikeus identifioida itseään ja määritellä, miten heistä puhutaan. Media on tässä yhteiskunnallisessa kehitysvaiheessa tärkeässä roolissa, koska median valitsemat termit ja kielenkäyttö vaikuttavat ihmisten mielikuviin. (Haller ym. 2006, 61–62.)

Vammaisten oikeuksien politisoituminen ja vammaisten henkilöiden organisoitunut aktivismi ovat tuottaneet huomattavia tuloksia sekä kansainvälisessä lainsäädännössä että kyseenalaistamalla myyttiä vammaisista henkilöistä passiivisena osapuolena. Nämä edistysaskeleet eivät kuitenkaan välttämättä ole johtaneet yhdenvertaisempaan yhteiskuntaan. (Barnes & Mercer 2010, 183.)

Vammaisten henkilöiden työ oikeuksiensa puolesta on ollut samankaltainen Euroopassa ja Yhdysvalloissa. Se sisältää sosiaalisen ja taloudellisen syrjäytymisen kyseenalaistamisen ja kritiikin siitä, että terveydenhuollon ja sosiaalitoimen henkilökunta ovat työssään painottaneet vammaisten henkilöiden rajoituksia ja riippuvuutta muista. Yhdysvalloissa protestit lähtivät liikkeelle yleisestä, vähemmistöjen oikeuksia huomioivasta poliittisesta ilmapiiristä ja erityisesti Vietnamin veteraanien kohtelusta, kun taas Skandinaviassa oikeuksia vaadittiin kohdistamalla kampanjoita poliittisia puolueita

kohtaan ja vaatimalla hyvinvointiyhteiskuntaa kantamaan vastuuta. (Barnes & Mercer 2010, 24–25.)

1960-luvusta on päästy pitkälle. Yhdysvalloissa ja Euroopassa vammaisten henkilöiden oikeuksia on vahvistettu sekä yleisellä yhdenvertaisuuslainsäädännöllä että nimenomaan vammaisten oikeuksia vahvistavalla lainsäädännöllä. Yksi merkittävimmistä vammaisten oikeuksien vahvistamisen askeleista on ollut YK:n vammaissopimus.

Kuitenkin tutkimuksista käy ilmi, että vammaisilla henkilöillä on vielä pitkä matka yhdenvertaisiin oikeuksiin. Esimerkiksi Outi Hyvösen tutkimus (2010) vammaisten henkilöiden kokemuksista vammaispalveluissa (joka tosin on tehty ennen yhdenvertaisuuslain uudistusta ja YK:n vammaissopimuksen voimaantuloa) maalaa kuvan siitä, että moni vammaisen henkilö kokee olevansa yhteiskunnan marginaalissa ja eriarvoisessa asemassa. Tarinoista käy myös ilmi, että vammaiset henkilöt kokevat katkeruutta siitä, että he eivät koe pääsevänsä edes lainsäädännössä taattuihin palveluihin. Hyvösen tutkimuksen mukaan vammaiset henkilöt kokevat, “että heillä ei ole oikeutta edes yksinkertaisimpiin perusoikeuksiin”. (Hyvönen 2010,23.)

Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta (VANE) teki syksyllä 2017 kyselytutkimuksen, jonka aiheena oli YK:n vammaissopimuksen toteutuminen. Suurin johtopäätös oli, että oikeudet toteutuvat melko huonosti. Kyselyn mukaan vammaiset henkilöt itse kokevat, että parhaiten toteutuu pääsy terveystalouteen, ja heikoiten oikeus saada ja tehdä töitä sekä oikeuden toimeentuloon. Kyselyn vastauksissa toistuva teema oli kokemus siitä, että yhteiskunnassa tarvitaan lisää tietoa vammaisten henkilöiden oikeuksista. Tärkeäksi koettiin myös itsemääräämisoikeus ja osallistaminen päätöksentekoon. (VANE, 2017)

2.4 Sosiaalinen ja yksilöllinen malli vammaistutkimuksessa

Vammaistutkimuksessa on kehitetty eri malleja siitä, miten vammaisuutta tulisi lähestyä tai miten vammaisuutta tulisi määritellä; Käyn tässä luvussa lyhyesti läpi yksilöllistä mallia (käytetään myös nimitystä lääketieteellinen malli) ja myöhemmin kehitettyä sosiaalista mallia. Sosiaalinen malli on syntynyt yksilöllisen mallin kritiikkinä, mutta myös sosiaalista mallia kritisoidaan. (ks. esim. Oliver & Sapey 2006; Barnes & Mercer 2010; Barnes 2012). Käyn tässä luvussa lyhyesti läpi molempia malleja ja niistä esitettyä kritiikkiä.

2.4.1 Yksilöllinen malli

Yksilöllinen malli perustuu hieman yksinkertaistettuna siihen, että ne vaikeudet ja esteet yhteiskunnassa, jotka vammaisen henkilö kohtaa, ovat hänen yksilöllisen vammansa syytä. Siksi häntä auttavien ammattilaisten tehtävä on, muuttaa tai parantaa yksilöä niin, että hänen elämänsä helpottuu. Esimerkiksi vammaisen henkilön kuntoutus suunnitellaan niin, että hän nimenomaan yhteiskunnallisten normien mukaan toimii ja pärjää niin sanotusti mahdollisimman hyvin. Toinen esimerkki on antaa psykologista apua tällaiselle henkilölle niin, että hän osaa elää vammansa kanssa. (Barnes & Mercer 2010, 22.)

Yksilöllinen malli sisältää seuraavat ohjenuorat: sairaus tai vamma on poikkeama normaalista biologiasta, sairauksista voi tehdä geneerisen universaalin luokittelun ja lääketiede on neutraali tiede. Nämä ohjenuorat herättävät tietenkin kritiikkiä. Ensinnäkin, mikä on se normaali, johon epänormaalia vammaista henkilöä verrataan? Toiseksi mallia kritisoidaan muun muassa siksi, että se antaa hyvin suppean tien hyvinvointiin jonkinlaisen surutyön kautta, ja lisäksi tämä yksilöllinen malli sysää vastuun omasta elämästä lähes täysin vammaiselle henkilölle itselleen ja hänen perheelleen, ei lainkaan yhteiskunnalle. Tässä mallissa myös vammaisuus tai vammaiseksi tuleminen nähdään merkittävänä menetyksenä. (Oliver & Sapey 2006, 22–24.)

Tämän mallin kriitikkojen mukaan yksilöllinen malli on syntynyt niin, että vammattomat henkilöt ovat mielikuvituksellisesti arvanneet miltä tuntuu olla vammaisen henkilö. He ovat ajatelleet, että sen täytyy olla traagista ja masentavaa. Sen jälkeen on rakennettu malli erinäisillä suruprosessiasteleilla, joita sitten sovelletaan kaikkiin vammaisiin henkilöihin. (Oliver & Sapey 2006, 25.)

Yksilöllinen malli sopii Oliverin ja Sapeyn (2006) mukaan hyvin poliittiseen päätöksentekoon. Jos yksilö on itse vastuussa kuntoutuksestaan ja elämänlaadustaan, häntä itseään voi myös syyttää yhteiskunnan sijaan siitä, että hän ei sopeudu tai voi hyvin. Oliverin ja Sapeyn mukaan malli on itseään ruokkiva. Koska vammaisuuden näkeminen henkilökohtaisena ongelmana on ollut yhteiskuntaan iskostunut malli, ovat tutkijat pitkään esittäneet kysymyksiä tämä malli lähtökohtanaan. Toisaalta myös sosiaalityöntekijöiden ja terveydenhuollon henkilökunta voidaan nähdä opettavan vammaisille yksilöllisen mallin ajattelutavan. (Oliver & Sapey 2006, 26–27.)

2.4.2 Sosiaalinen malli

Sosiaalisessa mallissa näkökulma vammaisuuteen muuttuu yksilöstä yhteiskuntaan. Sosiaalisen mallin mukaan vammaisen henkilön esteet ja vaikeudet eivät johdu hänen vammastaan tai sairauksistaan vaan siitä, että yhteiskunta ei kykene muuttumaan esteettömäksi ja moninaisuutta paremmin huomioon ottavaksi. (ks. esim. Barnes 2012)

Sosiaalinen malli on ollut keskeinen vammaisoikeuden ja vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuuden kehittämisessä. Sosiaalinen malli on auttanut siinä, että vammaisuus nähdään tänä päivänä ihmisoikeuskysymyksenä eikä niinkään lääketieteellisenä kysymyksenä. Sosiaalisen mallin hyväksyminen on johtanut useampaan lainsäädännölliseen muutokseen ja vammaispolitiikan kehittämiseen ympäri maailmaa. (Barnes 2012, 19 -24.)

Sosiaaliseen malliin liittyy esimerkiksi olennaisesti se näkemys, että esteellinen yhteiskunta on itsessään syrjivä vammaisia henkilöitä kohtaan (Oliver & Sapey 2006, 29–32). Tätä ajatusta on pyritty Suomessa saattamaan lainsäädännön tasolle vuonna 2015, kun uusi yhdenvertaisuuslaki astui voimaan. Yhdenvertaisuuslaissa todetaan, että “viranomaisen, koulutuksen järjestäjän, työnantajan sekä tavaroiden tai palvelujen tarjoajan on tehtävä asianmukaiset ja kulloisessakin tilanteessa tarvittavat kohtuulliset mukautukset, jotta vammaisen henkilö voi yhdenvertaisesti muiden kanssa asioida viranomaisissa sekä saada koulutusta, työtä ja yleisesti tarjolla olevia tavaroita ja palveluita samoin kuin suoriutua työtehtävistä ja edetä työuralla.” (Yhdenvertaisuuslaki 14/1325, § 15).

Sosiaalisen mallin kriitikot ovat esittäneet huolen siitä, että sosiaalinen malli mahdollisesti syrjäyttää yksilölliset kokemukset kokonaan tai että se sivuuttaa sen tosiasian, että moni vammaisen henkilö kuitenkin tarvitsee myös lääketieteellistä apua. On tietenkin myös vammaisia henkilöitä, jotka todella kokevat vammaisuutensa henkilökohtaisena tragediana. Toinen kritiikin aihe on, että sosiaalinen malli ei riittävästi ota huomioon vammaisten henkilöiden moninaisuutta tai moniperusteista syrjintää. Sosiaalisen mallin kriitikot toteavat lisäksi, että yhteiskuntaa ei kerta kaikkiaan voi rakentaa täysin esteettömäksi, ja siksi vammaisten henkilöiden toimintarajoituksia ei voi sivuuttaa. (Oliver & Sapey 2006, 33-35; Barnes & Mercer 2010; 34–35.)

Yksi sosiaalisen mallin äänekkäimmistä kriitikoista Tom Shakespeare (2006) toteaa, että sosiaalinen malli on saanut paljon hyvää aikaan ja on kääntänyt koko vammaispolitiikan täysin pääläelleen. Hän näkee, että radikaali ajatus, jossa vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuus-, perusoikeus- ja arjen ongelmat nähdään täysin yhteiskunnan luomana, oli tarpeellinen muutoksen aikaansaamiseksi. Hän on kuitenkin selkeä kriitikissään siitä, että jos vammaisten henkilöiden kohtaama syrjintä olisi samankaltaista riippumatta vammasta, eri vammoja huomioon ottavat toimenpiteet, järjestötyö tai tutkimus eivät olisi tarpeen. Hän lisää myös, että jos yksilölliset kokemukset eivät ole tarpeen, ei myöskään tarvita esimerkiksi tilastotietoa vammaisten henkilöiden määrästä. (Shakespeare 2006, 31–32.)

2.4.3 Asenteet vammaisia henkilöitä ja vammaisuutta kohtaan

Muuttaako lainsäädäntö asenteita? Tämä on joskus oletus ja ehkä myös toive, mutta esimerkiksi Iso-Britanniassa ja Yhdysvalloissa - maat, joilla on vahva vammaisoikeudellinen lainsäädäntö - on huomattu, että muutos on hyvin hidasta (Bolt 2016, 5-6). Sosiaalisen mallin aikaansaamilla muutoksilla on ollut loppujen lopuksi pieni vaikutus vammaisten arkielämään ja vammaiset henkilöt ovat edelleen maailman köyhimpiä (Barnes 2012, 19-24). Mistä tämä johtuu? Margit Shildrikin (2012, 31) mukaan on huomiota herättävää, että yhteiskunnissa, joissa on vahvoja perusoikeuksia ja osallisuutta lisäävää lainsäädäntöä ja toimintaohjelmia, vammaiset henkilöt ovat silti syrjäytyneitä sekä puheessa että materiaalisesta näkökulmasta. "Framing disability" -teoksessa Elisabeth Emens (2012) käsittelee kuilua vammaisiin kohdistuvien asenteiden ja vammaisoikeudellisen lainsäädännön välillä Yhdysvalloissa. Heti artikkelin alussa hän kuvailee tilannetta, jossa koululuokka ensin oppii ihmisoikeuksista ja yhdenvertaisuudesta ja seuraavalla tunnilla siitä, että vammaisuus on sairaus ja jos ei pidä itsestään huolta, sairaus voi sattua kenelle tahansa. Emensin mukaan niin kauan kuin nämä kaksi totuutta kulkevat käsi kädessä, on mahdotonta voimaansaattaa esimerkiksi yhdenvertaisuuslainsäädäntöä tehokkaasti. (Emens 2012, 1385–1386.)

Margit Shildrik (2012) pohtii kriittisen vammaistutkimuksen (Critical disability studies CDS) kautta miksi on niin, että vaikka vammaisten oikeudet ovat parantuneet, yhteiskuntamme normatiivinen ajattelu tekee edelleen vammaisesta henkilöstä toisen. Shildrikin mukaan vammaisten henkilöiden syrjintä, sorto ja vieraannuttaminen jatkuvat, ei välttämättä sen takia, että vammaiset henkilöt nähdään erilaisina, vaan sen takia, että he eivät mahdu postmoderniseen näkemykseen mukaan siitä, mitä on olla "kunnon ihminen" (proper human) (Shildrik 2012, 31–32).

Asennemuutos vammaisia henkilöitä ja vammaisuutta kohtaan vaatii vammaisten henkilöiden osallisuutta ja läsnäoloa yhteiskunnassa monipuolisesti (Bolt 2016, 6-7). Tämä tarkoittaa myös läsnäoloa ja osallisuutta mediassa.

3. Vammaisuus mediassa

Vammaisiin kohdistuvat stereotypit ja asenteet ovat olleet laajasti vammaistutkimuksen kiinnostuksen kohde. Vammaisten henkilöiden oikeuksien lisääntynyt politisoituminen on myös lisännyt tarvetta luoda omaa ja uutta vammaiskulttuuria valtaviiran mielikuvien ja representaation vastapainoksi. (Barnes & Mercer 2010, 185.)

Vammaisuuden mediakuva on ollut keskustelun aiheena vammaisaktivistien keskuudessa 1960-luvusta saakka, ja 1980-luvulle asti Iso-Britanniassa toimittajia on koulutettu pohtimaan mediakuvaa vammaisista henkilöistä ja vammaisuudesta (Barnes 1992). Aihetta on tutkittu paljon kansainvälisesti, varsinkin Isossa-Britanniassa ja Yhdysvalloissa. Suomessakin on tehty kourallinen pro gradu tutkielmia ja muita tutkimuksia aiheesta (Sainio 2004; Randelin 2014; Kastikainen & Lehtonen 2015; Eriksson ym. 2016). Varsinkin Suomessa tehdyt tutkimukset keskittyvät vahvasti siihen millaisia rooleja vammaisille henkilöille annetaan mediassa, mutta aihetta on tutkittu myös muun muassa ruumiillisuuden käsitteen kautta.

Tutkimukset vammaisista mediassa antavat aika yhtenäisen kuvan vammaisten representaatiosta: Vammaiset henkilöt kuvataan joko avuttomina, riippuvaisina uhreina tai rohkeina, selviytyjinä ja sankareina. Toiseus on vahvasti läsnä ja jopa huumorin aihe. Yhteistä on, että vammaisuus nähdään normista poikkeavana ja vammainen henkilö kuvaillaan puutteellisena ihmisenä. Vammaisia henkilöitä ei pyydetä puhumaan omista asioistaan, vaan usein heitä edustaa vammaton asiantuntija. Media myös vahvistaa kuvaa siitä, että vammaisuus on jotain pelottavaa. (Barnes 1992; Haller ym. 2006; Barnes & Mercer 2010; Briant ym. 2013;)

Pyörätuoli ja avustajakoira ovat ylliedustettuina mediassa, kun käsitellään vammaisuutta. Vammaisuutta tai vammaista henkilöä saa usein edustaa pyörätuolia käyttävä henkilö, ja vammaisuuden kirjo jää näyttämättä. Fokus on usein myös enemmän itse pyörätuolissa kuin ihmisessä. (Barnes 1992; Haller ym. 2006; Barnes & Mercer 2010)

Eri tutkijat listaavat vammaisten henkilöiden rooleja mediassa hieman eri tavalla ja eri kategorioita käyttäen, mutta yhteistä rooleissa on lääketieteellinen näkemys vammaisuudesta ja se, että vammaisen keho on viallinen ja se pitää parantaa. Mediassa esiintyy myös usein rooli, jota kutsutaan sankarivammaisuudeksi (englanniksi supercrip). Tässä roolissa vammaiset henkilöt ovat poikkeavuuksia, jotka tekevät miltei yliluonnollisia asioita voittaessaan vammaisuutensa tuomat haasteet. (Barnes & Mercer 2010, 193)

Median maalaama kuva vammaisesta henkilöstä väkivallan uhrina on myös kiinnostava. Vammaiset henkilöt kohtaavat useammin väkivaltaa kuin vammattomat ja tästä kerrotaan myös mediassa. Tällainen raportointi vahvistaa mielikuvaa, että vammaiset henkilöt ovat heikkoja ja avuttomia sekä systemaattisen väkivallan (esim. pakkosterilisointi, vammaisten sikiöiden abortit) kohdalla myös ei-haluttuja. Fiktiossa vammaisuutta käytetään usein keinona osoittaa, että henkilö on paha, rikollinen, väkivaltainen tai jopa hirviö, mutta tämä stereotypia näkyy myös esimerkiksi uutismediassa, jossa vammaisen henkilön tekemät rikokset nähdään sensaatiomaisina. (Barnes 1992)

Vammaisen henkilö voidaan toki esittää, ja on esitettykin mediassa niin sanotun normaalin ihmisen roolissa, jonka voisi olettaa olevan positiivinen rooli. Colin Barnes varoittaa kuitenkin, että normalisoimisen seurauksena voi olla muutosten tarpeiden unohtaminen (Barnes & Mercer 2010, 193)

Sari Sainio (2004) on pro gradu -tutkielmassaan tutkinut laajaa (73 artikkelia) media-aineistoa, jossa vammaisuus mainitaan, mutta jossa vammaisuus ei ollut pääroolissa. Sainio toteaa tuloksissaan, että vammaisuus "hämmästyttävän usein" kytketään toimintakyvyttömyyteen tavalla tai toisella. Hän saa myös tuloksissaan tukea teorialleen, että vammaisista henkilöistä kirjoitetaan varoen silloin, kuin jutun pääteemana on vammaisuus. Artikkeleissa, joissa vammaisuus mainitaan sivuaiheena tai tehokeinona stereotyyppinen kielenkäyttö ja negatiiviset ilmaisut ovat tavallisempia. Sainion materiaalissa vilisee sanastoa, kuten invalidi ja kääpiö. (Sainio 2004)

Matti Kaistikaisen ja Matti Lehtosen (2015) opinnäytetyö tukee Sainion tulkintaa, mutta heidän tutkimuksensa luo myös huomattavasti positiivisemmän kuvan vammaisten henkilöiden mediarepresentaatiosta. Toki täytyy mainita, että heidän aineistonsa on pienempi.

“Vammaiset henkilöt kuvataan voimaantuneina, ei enää sorrettiina ihmisinä, jotka pitävät vammaisuuttaan voimavarana, eikä vaikeuttavana poikkeavuutena. Kuvauksen keskiössä eivät ole enää esteettömyyteen, syrjintään tai kiusaamiseen liittyvät teemat, vaan näkökulma siirtyy toimijuuden ja pystyvyyden korostamiseen.” (Kastikainen & Lehtonen 2015,33)

3.1 Median rooli mielikuvien ja identiteetin muokkaajana

Tutkimustieto siitä, miten vammaisia henkilöitä ja vammaisuutta kuvataan mediassa, on aika yhtenäistä, ja negatiivisen kuvan yleisyys ilmeinen. Sen sijaan ei löydy kovin paljon tutkittua tietoa siitä, miten tämä kuva vaikuttaa yleisön mielikuviin tai vammaisten henkilöiden kohtaamaan syrjintään ja asenteisiin (Barnes & Mercer 2010, 200-201). Muutamia havaintoja kuitenkin löytyy. Kun Iso-Britanniassa taantuman aikaan kuva vammaisista henkilöä hyvinvointiyhteiskunnan väärinkäyttäjänä yleistyi mediassa, se johti siihen, että ihmiset todella uskoivat, että vammansa liioittelevia sosiaalietuuksien hyväksikäyttäjiä oli enemmän kuin mitä heitä todellisuudessa oli. Brittitutkimuksessa fokusryhmän haastateltavat arvasivat sosiaalietujen huijareiden määrän voimakkaasti yläkanttiin ja he kaikki mainitsivat lähteekseen uutismedian. Todelliset luvut tulivat heille yllätyksenä. (Briant ym. 2013)

Happer & Philo (2013) esittelevät tutkimuksen, jossa todetaan, että median raportointi psyykkisistä sairauksista fokusoivat väkivaltaisiin tapahtumiin. Ne ihmiset, jotka tekivät töitä psyykkisesti sairaiden kanssa, yrittivät kumota väkivaltaisuuden ylirepresentaatiota. Tutkimuksessa esitettiin kuitenkin tapaus, jossa henkilö, joka teki ikääntyneiden kanssa töitä psykiatrisessa sairaalassa, kertoi, että hän pelkäsi asiakkaitaan, koska oli nähnyt niin paljon väkivaltaa televisiossa. (Happer & Philo 2013, 328.)

Median luoma kuva vammaisuudesta on tärkeä, koska moni ihminen ei edelleenkään tunne vammaisia henkilöitä eikä kohtaa heitä arjessaan. Vammaisista henkilöistä muodostuva kuva mediassa voi siis olla ainoa lähde vammaisuuden kuvan muodostumiseen. (Haller ym 2006, 67)

Colin Barnesin mukaan media antaa vääristyneen kuvan vammaisista, vammaisuudesta ja vammaisten henkilöiden syrjintäkokemuksista, ja tämä vääristynyt mediakuva on osa vammaisten henkilöiden kokemaa rakenteellista syrjintää. Vammaisten henkilöiden

kohtaamat asenteet eivät ainoastaan kumpua yksilöiden ennakkoluuloista vaan ovat rakenteellinen osa yhteiskuntaamme. Barnes toteaa, että stereotyyppiat elävät osittain siksi, että joukkoviestimet toistavat niitä. (Barnes 1992)

Smith ja Sparks pohtivat myös mediakuvan merkitystä asenteisiin vammaisurheilun kontekstissa. He toteavat, että ei ole tutkittua tietoa siitä, miten yleisö vastaanottaa median maalaamaa kuvaa vammaisurheilijoista. Näkeekö yleisö sankarin, ja muuttuuko tämä sankarikuva oletukseksi, että jokainen vammaisen henkilö voi saavuttaa ihmeitä, jos vain itse haluaa? Ja onko tämä kuva negatiivinen vai positiivinen? (Smith & Sparks, 2012, 342.)

Ne seikat, joita kerrotaan tai jätetään kertomatta mediassa vaikuttavat mielikuvien luomiseen. (Philo 2008; Happer & Philo 2013) Vammaisten mediakuvan kohdalla tämä tarkoittaisi, että mitä enemmän media kertoo stereotyyppistä tarinaa vammaisista henkilöistä, sitä suppeampi kuva vammaisista henkilöistä rakentuu yhteiskuntaan. Ihmiset eivät tietenkään usko kriitikittömästi kaikkeen, mitä media heille kertoo, mutta medially on keskeinen rooli agendan rakentajana ja näkökulmien valitsijana. (Happer & Philo 2013, 321).

Catherine Happer ja Greg Philo (2013) ovat artikkelissaan lukuisten tutkimustulosten avulla muodostaneet kuvan siitä, miten media muokkaa yleisön mielipiteitä (public belief) ja sosiaalista muutosta (social change) erityisesti vammaisuuteen, ilmastonmuutokseen ja taloudelliseen kehitykseen liittyen. Tutkimus näyttää, että negatiivinen medianäkyvyys vammaisuudesta vaikuttaa asenteisiin vammaisia henkilöitä kohtaan. (Happer & Philo 2013)

Aikaisempi tutkimus ei siis maalaa kovinkaan ruusuista kuvaa siitä, miten vammaisuus esitellään mediassa. Uskon kuitenkin, että puhetapa vammaisista mediassa on kehittynyt positiivisempaan suuntaan, vaikka stereotyyppioita löytyy ja mediarepresentaatio on suppeaa. On esimerkiksi vaikea kuvitella, että edes brittiläinen media kuvailisi protestoivia vammaisia henkilöitä "the furious Quasimodos" niin kuin Sunday Telegraph teki 1990-luvun lopulla (Barnes & Mercer 2010, 191). Olettaisin, että tänä päivänä vammaisten henkilöiden tietoinen halventaminen ja ihmisyyden pienentäminen ei ole missään mediassa hyväksyttävää, ainakaan Suomessa.

4. Tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset

Tämän Pro gradu -tutkielman tarkoituksena on saada lisää tietoa vammaisten henkilöiden ja vammaisuuden mediarepresentaatiosta kehysanalyysin avulla. Tavoitteena on jatkaa aiempien tutkimusten vanavedessä, ja tutkia millaisia rooleja vammaisille henkilöille on annettu perinteisessä mediassa, miten vammaisuudesta puhutaan ja miten vammaisten henkilöiden pääsyä oikeuksiinsa kuvaillaan. Halusin, poiketen aikaisemmista tutkimuksista, johon olen tutustunut, lisätä tutkimusongelmaan ihmisoikeusnäkökulman. Tämän teeman tuominen tutkimukseen on relevanttia juuri nyt etenkin sen takia, että vammaisten henkilöiden oikeussuojassa on tapahtunut muutoksia viime vuosina uudistetun yhdenvertaisuuslain ja YK:n vammaissopimuksen ratifiointin myötä. Heijastuvatko vahvemmat oikeudet median tapaan kertoa vammaisista henkilöistä ja vammaisuudesta?

4.1 Aineisto

Aineistossani on 47 juttua kolmesta eri tapauksesta. Valitsin aineistokeruumenetelmäksi tiettyjen uutistapahtumien media-aineiston keräämisen, koska halusin tutkia tekstejä, joissa vammaisten henkilöiden tiettyä ihmisoikeutta (liikkuminen, asuminen) kyseenalaistetaan ja toisaalta kolmannen tapauksen osalta mediasisältöjä, joissa vammaisten henkilöiden oikeudet ovat jutun keskeisenä teemana tai ne ainakin mainitaan YK:n vammaissopimuksen myötä. Kaikki jutut on poimittu eri medioiden verkkoversioista.

Hain aluksi artikkeleita mediaseurantatyökalun avulla. Olen Amppareiden Hakuvahti -työkalun (www.hakuvahti.fi) avulla hakenut jokaisen tapauksen mediasisältöjä erikseen. Tein lopullisen haun 28.11.2018. Rajasin hakua niin, että vanhimmat jutut ovat kesäkuulta 2016, sillä YK:n vammaissopimus ratifioitiin 10.6.2016. Työkalun seurannasta valitsin käsin ne artikkelit, jotka liittyivät valitsemini tapauksiin. Poistin materiaalista tuplajutut, eli jutut jotka olivat saman mediakonsernin julkaisemia eri medioissa tai STT:n monessa eri mediassa julkaistuja juttuja. Poistin myös materiaalista ne jutut, joissa haastateltiin yhdenvertaisuusvaltuutettua tai joissa yhdenvertaisuusvaltuutetun kanta mainittiin, koska koen, että en pysty objektiivisesti analysoimaan näiden juttujen sisältöä ja kehyksiä, kun työskentelen yhdenvertaisuusvaltuutetun toimistossa.

Koska tarkoitukseni ei ollut löytää kattavaa aineistoa jokaisesta tapauksesta, vaan löytää mielenkiintoisia, esimerkinomaisia juttuja vammaisten henkilöiden oikeuksista, en ole tarkastellut erityisen kriittisesti hakusanojeni toimivuutta tai pohtinut mediaseurantatyökalun varmuutta.

4.1.1 Tapaus 1: VR:n saavutettavuushaasteet

Ensimmäinen tapaus, jota tutkin on uutisointi VR:n esteettömyysongelmista. VR on useaan otteeseen saanut kritiikkiä siitä, että asemilla ja junissa on ongelmia esteettömyyden näkökulmasta. Aihe oli jälleen ajankohtainen kesällä 2017, kun VR oli poistamassa konduktöörit lähijunista. Löytääkseni aineiston tein hakuja yhdistäen hakusanoja: VR, pyörätuoli, vammai*, juna ja esteettömyys. Tuloksena oli viisi uutisjuttua, jotka liittyivät nimenomaan konduktöörien poistamisesta aiheutuviin ongelmiin.

4.1.2 Tapaus 2: Naapurit protestoivat kehitysvammaisten henkilöiden asuntolaa

Toisena tapauksena halusin tutkia, miten kehitysvammaisten ihmisten asumispalveluyksikköjen rakentamisesta on uutisoitu. Oikeus turvalliseen asumiseen on perusoikeus ja tiesin, että näitä asuntolahankkeita vastaan syntyy aina välillä protesteja varsinkin tulevien naapureiden suunnasta. Päivätyössäni seuran vammaisuuteen liittyviä uutisia ja tiesin, että Rinnekotisäitiön rakentamista kohteista on protestoitu. Tästä syystä etsin aineistoa hakusanoilla rinnekoti + kehitysvammai*. Osumista karsin pois ne, jotka yleisesti kertoivat Rinnekodin toiminnasta ja päätin tehdä syvällisemmän kehysanalyysin jutuista, jotka nimenomaan käsittelevät protestointia. Tällaisia juttuja löytyi 15 kappaletta.

4.1.3 Tapaus 3: Juttuja, joissa mainitaan YK:n vammaissopimus

Kolmanneksi aineistokokonaisuudeksi olen valinnut juttuja, joissa mainitaan YK:n vammaissopimus. Tein haun sanaparilla "YK:n vammaissopimus". YK:n vammaissopimus ratifioitiin Suomessa kesäkuussa 2016 ja viisi juttua käsitteli itse ratifiointia. Vammaissopimus mainitaan kahdessakymmenessäkahdessa (22) jutussa perusteluna siihen, miksi tietty vammaisten oikeuksiin liittyvä ongelma tulee ratkaista. Nämä jutut ovat todella mielenkiintoisia. Halusin ottaa tämän aineiston mukaan tutkimukseeni, sillä minusta on mielenkiintoista tutkia kehystetäänkö vammaisuutta eri

tavalla kuin aikaisemmassa tutkimuksessa tai muussa keräämässäni aineistoissa silloin, kun tukena on kansainvälinen sopimus ja lainsäädäntö.

Koska YK:n vammaissopimus -haulla löydettyt jutut käsittelevät montaa eri aihetta ja teemaa, kuvailen tässä lyhyesti myös juttujen sisältöä. Valtaosa jutuista käsittelevät hankintalakia (1397/2016) ja vammaispalveluiden kilpailutusta. Uudistettu hankintalainsäädäntö tuli voimaan tammikuussa 2017 ja kilpailutus on ollut median kiinnostuksen aiheena myös viime vuosina muun muassa vireillä olleen sote-uudistuksen takia. Kilpailutuksen suurimpana haasteena jutuissa nähdään se, että asianosaisia, eli vammaisia henkilöitä itseään ei olla kuultu päätöksenteossa, mutta myös kustannukset ja säästöt nähdään ongelmana. Aineistossa on myös muutama juttu koulumaailmasta ja muutama juttu, joissa kuvaillaan mitä YK:n vammaissopimus on ja mitä se sisältää.

4.2 Tutkimuskysymykset

Tekemällä kehysanalyysin yllä olevaan aineistoon pyrin vastaamaan seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

- Miten vammaisuutta ja vammaisia henkilöitä kehystetään mediassa?
- Minkälaisia rooleja vammaisille henkilöille annetaan jutuissa vammaisten oikeuksista?
- Miten vammaisten ihmisten oikeuksista puhutaan mediassa?
- Kenen ääni kuuluu jutuissa vammaisten henkilöiden oikeuksista mediassa?

Ihmisoikeusnäkökulma tulee luonnollisesti tutkimukseeni aineistoni kautta. Valitsen aineistoni perinteisen median sisällöistä, poimien tapauksia, jotka jollain tavalla käsittelevät vammaisten henkilöiden pääsyä oikeuksiinsa.

5. Kehysanalyysi

Olen valinnut tutkimusmenetelmäksi kehysanalyysin. Kehysanalyysia tai kehystämisteoriaa on käytetty useissa vammaisten henkilöiden representaatioon liittyvissä tutkimuksissa (ks. m.m. Haller & Ralph 2001; Haller ym. 2006; Haller 2010; Briant ym. 2013; Emens 2012).

Beth Haller on yhdessä eri tutkijoiden kanssa tehnyt useita kehysanalyysseja vammaisuudesta mediassa. Yhdessä Sue Ralphin kanssa Haller tutki, miten avustettua itsemurhaa kehystetään yhdysvaltalaisessa mediassa, ja heidän mukaansa uutisoinnissa on vahva kehys siitä, että on parempi, että vammaiset henkilöt kuolevat (better of dead) (Haller & Ralph, 2001 415–416). Haller on myös tehnyt kehysanalyysia siitä, miten Yhdysvaltain vammaisoikeuksien lainsäädännön (Americans with disabilities act ADA) voimaantulo kehystettiin mediassa. (Haller ym, 2006)

Briant ym. (2013) toteavat, että yhteiskunnallisen taantumien tai säästöpolitiikan aikaan vammaisten oikeuksia ja sosiaalisia etuja kyseenalaistetaan enemmän mediassa. Heidän tutkimuksensa vammaisten representaatiosta brittiläisessä mediassa esittää, että vammaisista henkilöistä on tullut uusi kansan vihollinen (folk devil). Tutkimuksessa verrataan median kirjoittelua vammaisista henkilöistä vuonna 2004 ja 2010. Iso-Britannian mediassa oli vuonna 2010 herännyt vahvempi keskustelu siitä, kuka ansaitsee yhteiskunnan etuja ja kuka ei. Vammaisten henkilöiden etujen sanottiin kuivattaneen (drain) valtion kassan ja mediassa oli kasvavissa määrin juttuja, jotka käsitelivät sosiaalietuuksien mahdollisia väärinkäyttäjiä. Mediassa vammaisista henkilöistä käytettiin myös sanoja kuten pummi, työtä pelkäävä ja huijari. (Briant ym, 2013, 879.)

Elisabeth Emens (2012) on kehystämisteorian avulla pohtinut, miten eri vammaisuutta koskevia aiheita (muun muassa ajokortin saantia, vakuutuksen saantia ja sikiödiagnostiikka) on kehystetty, ja miten aiheiden uudelleenkehystäminen voisi muuttaa päätöksentekoa ja laintulkintaa. Hän puhuu perspektiivin muuttamisesta niin, että vammaisasioita pitäisi katsoa enemmän vammaisten henkilöiden perspektiivistä (inside perspective) eikä ulkopuolisen näkökulmasta (outside-perspective). (Emens 2012) Artikkelissa pohditaan muun muassa sitä, miten ongelmallista on, että Yhdysvalloissa auton ajamisen vaarat kehystetään vammautumisen pelolla. Valistuskampanjassa pyörätuolia käyttävä henkilö toteaa, että auton ajaminen alkoholin juomisen jälkeen "pilaa elämäsi". Oletus on siis, että vammautuminen pilaa elämän (Emens 2012, 1418–1419).

Kehysanalyysia on käytetty yleisesti paljon mediatutkimuksessa ja erityisesti poliittisen viestinnän tutkimuksessa (De Vreese 2014). Tämän lisäksi kehysanalyysia on käytetty myös vähemmistöjen julkisuutta käsittelevissä tutkimuksissa, esimerkiksi Karina Horstin (2005) tutkimuksessa monikulttuurisuudesta ja turvapaikanhakijoista journalismissa.

Kehysanalyysi tuntuu luontevalta valinnalta myös minulle, sillä näen tutkimukseni jatkumona aiemmin tehdyille tutkimuksille vammaisten representaatiosta mediassa.

5.1 Kehykset mediassa

Median raportointi voi siis vaikuttaa siihen, miten vammaisuus nähdään, ja miten vammaiset henkilöt itse kokevat identiteettinsä ja osansa yhteiskunnassa. Median sisältö rakentuu osittain uutiskehysten avulla. Tässä alaluvussa käyn lyhyesti läpi, miten mediassa käytetään kehyksiä ja seuraavassa alaluvussa sitä, miten mediatutkimuksessa käytetään kehysanalyysia.

Reese (2010) toteaa, että kehysten luominen on luonnollinen osa journalistista työtä ja journalistisen työn ymmärtäminen auttaa myös ymmärtämään, miten erilaiset kehykset syntyvät. Reese näkee kehykset vallankäytön ilmaisuna ja tuloksena. Hän kuitenkin suosii esimerkiksi toimittajille autonomian ja kehyksen käytön työkaluna. Itse ajattelen samalla tavalla. Minusta kehykset eivät välttämättä ole itsessään ongelmallisia, mutta niiden tutkiminen on tärkeää. Mielestäni on myös tärkeää tiedostaa, mitkä aiheet ja näkökulmat jäävät varjoon, jos tietyt aiheet pääosin käsitellään pääosin tietyn kehyksen kontekstissa. (Reese 2010, 18–19.) Todd Gitlin (1980) kuvailee kehykset toimittajan apuvälineenä, kun heidän pitää käsitellä suuria määriä tietoa nopeasti ja rutiininomaisesti. (Gitlin 1980,7.)

Kehysten rakentamisessa eri toimijat kuten päättäjät, virkamiehet, lobbarit, järjestöt, jne. vuorovaikutuksessa vaikuttavat siihen, miten tietty asia kehystetään ja lopulta siihen, miten se kehystetään uutisissa. Useimmat aiheet voidaan kehystää monella eri tavalla ja journalisteilla on valtaa valita, minkä heille tarjotuista kehyksistä he valitsevat tai millaisia näkökulmia ja kehyksiä he itse muodostavat. Tähän prosessiin vaikuttaa sekä toimitusten sisäiset voimat että ulkopuoliset kuten päättäjät, kansalaisyhteiskunta ja intressiryhmät. (de Vreese 2014, 139) Ulkopuolisten voima on ilmeinen ja se näkyy esimerkiksi haastattelujen käytössä. Haastateltavan sanat vaikuttavat siihen, miten juttua kehystetään, kun taas journalistin oma kädenjälki näkyy otsikoissa, näkökulman valinnassa ja alussa luonnollisesti myös siinä, ketä haastatellaan. Toimitusten omat säännöt tai tyylikirjat, uutiskriteerit ja arvot vaikuttavat uutisten kehystämiseen. (De Vreese 2014, 139–140.)

5.2 Kehysanalyysi mediatutkimuksessa

Mediatutkimuksessa käytetään paljon Robert Entmanin määritelmää kehysanalyysistä. Mediatutkimuksen kontekstissa kehysanalyysin avulla voidaan määritellä mediassa esiintyvää ongelmaa, löytää syy ongelmalle, tehdä arvopohjaisia päätelmiä ja löytää ehdotuksia korjaustoimenpiteille. (Entman 1993, 52.)

Entman (1993) toteaa, että uutistekstin kehysten tutkiminen avaa jutun valta-asetelmia. Kehysanalyysin avulla voidaan identifioida ne toimijat, jotka kilpailevat näkyvyydestä ja mahdollisuudesta tulla kuulluksi. Journalismissa luodaan kehys siten, että mediasisällön tekijä valitsee, mitkä asiat nostetaan esille, mitä asioita korostetaan, miten näitä asioita kuvaillaan ja toisaalta, mitkä asiat jäävät kertomatta.

Viestin vastaanottaja tulkitsee tekstiä omista lähtökohdistaan, eli omasta kehyksestään, mutta tekstit, tässä tapauksessa mediasisällöt, vaikuttavat lukijoihin ja luovat tai muokkaavat lukijan kuvaa todellisuudesta. Kehys ehdottaa yksilölle, että tietyt yksityiskohdat ovat muita tärkeämpiä. Kehykset eivät vain nouse tyhjästä vaan ovat ympäristönsä ja kulttuurinsa luomuksia. (Entman 1993, 53–55; Reese 2010; Lecheler & de Vreese 2012, 186.)

Uutiskehyksistä puhuttaessa tehdään eroa niin sanottujen sponsoroitujen (vaikuttajien muodostamat kehykset tietystä asiasta) kehysten ja journalistisesti muodostuneiden kehysten välillä. Journalistiset uutiskehykset ovat De Vreesen (2013, 143) mukaan niin sanottuja geneerisiä kehyksiä (generic frames), joita voidaan soveltaa mihin tahansa aiheeseen tai ongelmaan, eivätkä ne ole sidoksissa tiettyyn asiaan (issue specific frames). Journalistisessa työssä tietyt aiheet muovataan journalistiseksi sisällöksi ja samalla ne muovautuvat tiettyyn kehykseen.

De Vreese esittelee neljä geneeristä uutiskehystä: 1) Human interest -kehys, 2) konflikti- ja kilpailukehys, 3) taloudelliset vaikutukset -kehys ja 4) strategia ja -pelikehys. Ensimmäinen kehys elävöittää esimerkin avulla esimerkiksi poliittisia päätöksiä. Oikea ihminen saa kertoa tarinansa siitä, miten poliittinen päätös vaikuttaa häneen. Konflikti- ja kilpailukehys rakentaa vastakkainasettelua ja taloudellinen kehys selittää, minkälaiset taloudelliset vaikutukset tietyllä asialla tai päätöksellä on. Strategia- ja pelikehys taas on yleinen vaaliraportoinnissa. Vaalikampanja esitellään kamppailuna ja media keskittyy raportoimaan esimerkiksi gallup tuloksista. (De Vreese 2013, 143–147.)

5.3 Tutkielman luotettavuus

Kehysanalyysia on kritisoitu siitä, että sitä voi tehdä niin monella eri tavalla. Jörg Matthes (2009) on tutkinut mediatutkimuksen kehysanalyysseja ja toteaa heti artikkelinsa alussa, että monet mediatutkijat tekevät pakollisen kumarruksen teorian suuntaan ja jatkavat sen jälkeen tekemään tutkimusta juuri sillä tavalla kuin olivat suunnitelleet alunperinkin (Matthes, 349-350). Tutkijan pitää itse tehdä hyvin perusteltuja päätöksiä siitä, miten lähestyy aihettaan. Yksi kehysanalyysin kritiikin kohde on kysymys siitä, miten kehykset määritellään ja löydetään, eli miten tutkimusprosessi on edennyt (Matthes 2009, 359). Tästä syystä on tärkeää tehdä hyvin selväksi, millä tavalla analyysi toteutetaan (Reese, 2010, 17). Toisaalta kritisoidaan sitä, että moni tutkija keksii niin sanotusti pyörän uudelleen ja luo omat kehyksensä (Nisbet, 2009, 47), ja että kehykset mahdollisesti luodaan stereotyyppisesti tai liian tavanomaisesti (Linström & Marais, 2012). Jos valitsee jo valmiin kehyskokonaisuuden, sulkee silmänsä uusilta näkökulmilta ja kehyksiltä.

Olen pyrkinyt alla kuvailemaan mahdollisimman tarkasti, kuinka itse etenen tutkimusprosessissani ja käytän kehysanalyysin teoriaa tukena, rakentaessani oman kehysanalyysini työkalupakkini.

Koen oman taustani sekä hyödyksi että haitaksi tätä tutkielmaa tehdessä. Minulla itselläni on vahva ennakkosetelma siitä, miten vammaisia henkilöitä kehystetään suomalaisessa mediassa. Tämän ennakkokäsityksen olen osittain saanut työni kautta, toimiessani yhdenvertaisuusvaltuutetun tiedottajana, mutta se on vahvistunut lukiessani aiempaa tutkimusta. Panostan analyysia tehdessäni paljon siihen, että pyrin tutkimaan materiaalia ennakkoluulottomasti ja avoimin silmin, tiedostan omat ennakkokäsitykseni ja kyseenalaistan omat tulokseni. Taustani ja osaamiseni tutkimastani aiheesta antaa kuitenkin myös tukea työlleni ja voi auttaa minua identifioimaan kehyksiä sekä analysoimaan niitä ja tekemään johtopäätöksiä. Van Gorp (2010, 88) toteaa, että tutkijan kulttuurinen tausta voi estää häntä näkemästä kehyksiä uutisissa, koska hän on niin tottunut siihen, että uutiset kehystetään tietyllä tavalla. Minä olen jo vuosia katsonut kriittisin silmin vähemmistöjen mediarepresentaatiota, mikä voi olla minulle toisaalta hyödyksi, mutta voi toisaalta vahvistaa ennakkokäsityksiäni.

Kuten aiemmin mainittu, kehysanalyysi on suhteellisen suosittu metodi tutkimuksissa vammaisten mediarepresentaatiosta. Pohdin, voiko saman metodin käyttö johtaa siihen, että tulokset ovat aina samankaltaiset? Vääristäkö tämä kokonaiskuvaa siitä, miten vammaisia henkilöitä ja vammaisuutta kuvataan mediassa? Päädyin kuitenkin

käyttämään kehysanalyysia, sillä koin menetelmän mielekkääksi tutkimusongelmani ratkaisemiseen.

5.4 Kehysanalyysi tässä tutkielmassa

Tutkimus toteutetaan kvalitatiivisena sisältöanalyysinä, jossa identifioin aineistosta kehyksiä. Tavoitteena on sukeltaa syvälle suhteellisen pieneen otokseen ja tutkia, miten juuri tämä aineisto vastaa tutkimuskysymyksiini. Tästä tutkielmasta ei voi vetää laajempia johtopäätöksiä, enkä ole tutkinut aineistossani esiintyneitä kehyksiä määrällisesti.

Linström & Marais (2012) esittelevät 7 askeleen analyysimallin, jota olen soveltanut tietyin osin omaan tutkimukseeni. Ensimmäiset neljä askelta kuvaavat aineiston valintaa ja korostavat, miten valita tietyn aikavälin materiaalia, sekä kuinka tehdä rajoituksia valitsemalla mediat ja parametrit. Esittelen aineistovalintani tarkemmin luvussa 8. Viidennessä askeleessa Linström & Marais kehottavat päättämään, millä tavalla kehykset valitaan. Tehdäänkö se aineistopohjaisesti niin, että ensin lukee aineiston ja sitten muodostaa kehykset vai niin, että valitsee ensin kehykset esimerkiksi olemassa olevista geneerisistä uutiskehyksistä. Koska haluan analysoida materiaalia mahdollisimman avoimin mielin, en päättänyt etukäteen, mitä kehyksiä etsin. Tulen tutkimaan kehyksiä aineistopohjaisesti. Luen ensin koko materiaalin läpi ja ryhmitän löytämiäni kehuselementtejä. Vasta tämän jälkeen vertaan löytämiäni ryhmittymiä sekä perinteisiin uutiskehyksiin (esim. moraalit, konfliktit, vaikutus ihmisiin, talous, vallan puute) että vammaisten henkilöiden representaatioon liittyviin kehyksiin. Tämän pohjalta identifioin oman tutkielmani kehykset.

Linström & Maraisin prosessin kuudes askel ohjeistaa identifioimaan kehysten toiminnalliset määritelmät. Linström & Marais esittelevät seuraavat kriteerit:

1. Kehyksellä pitää olla helposti identifioitavat kielelliset ominaisuudet
2. Kehyksen pitää olla yleisesti havaittu journalismissa
3. Kehys pitää voida erottaa uskottavasti muista kehyksistä
4. Myös muiden pitää pystyä identifioimaan samat kehykset

Käytän yllä olevia kriteereitä apunani kehysanalyysissä. Linström & Maraisin viimeinen, seitsemäs askel on itse identifioimisprosessi. Siinä esitellään eri kehystämismenetelmiä, kuten esimerkiksi sanavalinnat, metaforat, kuvailut, esimerkit, sanonnat, haastateltavat,

sitaatit ja otsikot. Linström & Marais ehdottavat myös kolmea lukukertaa, jota myös minä olen noudattanut. (Linström & Marais 2012, 29–33)

Tukeudun myös Baldwin Van Gorpin (2010) esittelemään kehysanalyysimenetelmään. Hän korostaa taulukon käyttöä ja avointa koodausta, eli aineistoon kannattaa hänen mukaansa tutustua ensin ilman, että aloittaa taulukoinnin tai etsii mitään tiettyä. Van Gorp muistuttaa myös, että ei kannata keskittyä siihen, mistä juttu kertoo vaan, miten se kerrotaan. Otan myös Van Gorpin kehotuksen palata kirjallisuuteen vasta monen läpiluvun jälkeen ja hänen neuvonsa lopettaa analyysi varmistamalla, että jokaiselle jutulle löytyy kehys (Van Gorp 2010, 95–97).

5.4.1 Analyysin eteneminen

Etenin analyysissäni niin, että luin koko aineiston läpi ja tein muistiinpanoja jokaisen jutun sisällöstä sekä alleviivasin tiettyjä avainsanoja. Ensimmäisen lukukerran jälkeen tein toisen lukukierroksen ja etsin kehyksiä hyödyntämällä alla olevaa kysymyspatteristoani. Kysymyspatteriston ja etenemismallin olen rakentanut soveltaen Linström & Mariaisn (2012) ja Van Gorpin (2010) etenemismalleja ja nojaten aiemmin tässä tutkielmassa esiteltyjä teoreettisia pohjia kehysanalyysistä ja kehyksien löytämisestä eri kehystämismallien avulla.

Toisen lukukierroksen aikana esitetyt kysymykset:

1. Mikä on jutun pääteema tai näkökulma?
2. Kenen ääni kuuluu jutussa? Ketä haastatellaan? Kenen ääni puuttuu?
3. Mikä määrittellään jutussa ongelmaksi? Mikä on ongelman syy? Löytyykö ongelmalle ratkaisua?
4. Onko jutussa vastakkainasettelua tai konfliktia?
5. Minkälaisen roolin vammaiset henkilöt saavat jutussa? Miten heitä kuvaillaan?
6. Minkälaiset roolit annetaan muille toimijoille jutuissa?
7. Miten vammaisten henkilöiden oikeudet kuvaillaan jutussa?
8. Mitkä sanat toistuvat, minkälaisia metaforia jutuista löytyy?

Toisen lukukerran jälkeen yhdistin löydökseni ryhmiin. Näistä ryhmistä alkoi muodostua neljä kehystä. Neljän ryhmän kehyksen löytämisen jälkeen rakensin taulukon, johon kirjasin löytämäni lähteet, avainsanat ja muut kehystämismallit. Ryhmitin myös muistiinpanoni neljän kehyksen alle.

Tämän jälkeen luin jutut läpi vielä kolmannen kerran tarkistaakseni aikaisemmat havaintoni ja poimiakseni esimerkkisitaatteja. Tarkistin myös kehycheni kirjaamalla jokaiseen juttuun, mitä kehychsiä kyseisestä jutusta löytyi. Mikään juttu ei jäänyt ilman kehychtä.

Kehychten muodostamisessa ja löytämisessä olen käyttänyt hyväkseni aikaisempaa tutkimusta vammaisten ihmisten mediarepresentaatiosta ja klassisia uutiskehychsiä, mutta myös omaa ammatillista osaamistani vammaisoikeuteen ja vähemmistöoikeuksien viestintään liittyen. Vaikka analyysini käyttää aikaisempaa tutkimusta ja vammaisuuteen liittyvää sosiologista teoriaa en kuitenkaan tehnyt kehychsiäni etukäteen. Kehychset syntyivät materiaalin tutkimisen aikana. Taulukko auttoi hahmottamaan kokonaisuuksia. Tarkoitukseni ei kuitenkaan ollut kategorisoida tai lokeroida materiaalia jo olemassa oleviin uutiskehychsiin, vaan laadullisesti ja syvällisesti tutkia, miten vammaisuutta käsitellään juuri minun valitsemassani aineistossa. Analyysissa olen tutkinut keräämäni kirjallista aineistoa, mutta en kuvia.

6. Analyysi: Neljä kehychtä vammaisuudesta ja vammaisten oikeuksista

Analyysini tuloksena löysin neljä kehychtä, jotka kaikki toistuivat aineistossani: **Oikeuskehychs, talouskehychs, uhkakehychs ja normaaliuden kehychs.** Talous- ja konfliktikehychs ovat klassisia uutiskehychsiä, eikä niiden löytäminen ole yllätys. Normaaliuden kehychs on myös kehychs, joka löytyy sekä vammaisuuteen liittyvässä mediatutkimuksessa että myös muussa tutkimuksessa, jossa tutkitaan vähemmistöjen representaatiota mediassa. Vammaisuustutkijat puhuvat paljon siitä, miten media esittää vammaisuutta poikkeavana ja pelottavana, ja miten niin sanottu normaali on se, mitä vammaisen henkilön tulisi elämässään tavoitella (ks esim. Vehmas 2005, 135).

Oikeuskehychs on luonnollinen löydös, sillä kuten aikaisemmin todettu, olen valinnut aineiston tietoisesti niin, että jutuissa käsitellään vammaisten ihmisten oikeuksia tavalla tai toisella. Neljän klassisen ja ennalta arvatun kehychsen löytäminen tuntui ensin tylsältä, mutta kun tutkin kehychten sisällä olevia elementtejä ja yskityskohtia tarkemmin, löysin paljon kiinnostavaa, joka vastaa tutkimuskysymyksiini. Myös kehychten yhdistelmät samoissa jutuissa olivat oivaltavia.

Esittelen ensin kehukset alla olevassa taulukossa, jonka jälkeen käyn läpi kehysten sisällöt yksityiskohtaisesti. Alaluvussa 8.5 analysoin vielä tarkemmin sitä, kenen ääni kuuluu tutkimusmateriaalini jutuissa ja tarkastelen vammaisille henkilöille annettuja rooleja.

Taulukko 1: Materiaalissa löydetty kehukset

Kehys	Oikeuskehys	Taloudellinen kehys	Uhkakehys	Normaaliuden kehys
Avainsanat	perusoikeudet, ihmisoikeudet, perusvapaudet, itsemääräämisoikeus, osallisuus, elämänlaatu, itsenäisyys, ihmisarvo, esteettömyys, liikkumisvapaus,	säästötalkoot, kilpailutuskiikko, leikkaukset, halpa, hinta, hyöty, palkka, köyhysraja, uudistusviidakko	kuohunnaa, pelko, vaaratilanteita, turvattomuus, asunnottomuus, haavoittuvassa asemassa, heitteillejätto, taistelu	myös vammaisille, tavalliset, normaali, normaali luokka, keskivertoinen
Määritellyt ongelmat	asenneongelma oikeudet eivät toteudu vaikka sopimus on ratifioitu lakia ei tunneta ymmärryksen puute oikeutta tulla kuulluksi heidän omassa asiassaan kehitysvammaisilta ei kysytäkseen heihin liittyvistä asioista. kehitysvammaisten laitoshoidossa rikotaan itsemääräämisoikeutta	kilpailutus ja rahansäästö johtaa siihen, että vammaisten henkilöiden oikeudet eivät toteudu naapurusto pelkää vammaisten asuntolan laskevan asuntohintoja kilpailu on karsinut alalta monta kokenutta toimijaa	kehitysvammaisia pelätään, valittajat pelkäävät asuntolan muuttavan alueen luonnetta asuntola laskee asuntojen hintoja kilpailuttaminen on ristiriidassa YK:n vammaissopimuksen kanssa VR poisti konduktöörit ja nyt ei saa apua juna- asemalla pelkona on, että palvelun laatu kärsii	minkään erityisryhmän asuminen ei sovi alueelle erityislapsat vievät koulussa liikaa voimavaroja tavallisten lasten kustannuksella vammaisen henkilö ei voi elää samalla tavalla kuin muut
Mahdollinen konflikti	YK:n vammaissopimuksen ratifiointia vastustetaan kilpailuttaminen on ristiriidassa YK:n vammaissopimuksen kanssa kunnat vastaan yksilö laki vastaan ihmisarvo	kilpailutus vastaan inhimillisuus hankintalaki vastaan kehitysvammaiset henkilöt	naapurit vastaan asuntolan asukkaat Kela vastaan tulkien tarvitsijat vammaisen henkilö vs vanhemmat tai yhteiskunta kunta tekee "väärät" valinnat sote-uudistus vaarantaa YK:n vammaissopimuksen VR vastaan vammaiset henkilöt	vammaiset henkilöt vs. vammattomat oppilaat voiko vammaisen henkilö tehdä samoja asioita kuin ns. normaali?

			KELA vastaan tulkkia tarvitsevat	
Fraasit ja metaforat	<p>“raitifiointipäivä on oikeuksien pääseminen”</p> <p>“vammainen oikeus elinikäiseen oppimiseen on kirjattu YK:n vammaissopimukseen”</p> <p>“oikeus tulla kuulluksi heidän omassa asiassaan”</p> <p>“oikeus olla rakastettu”</p> <p>“perusoikeuksia poljetaan”</p> <p>“vammaisopimus edellyttää, että asiakkaita osallistetaan”</p> <p>“tässä poljetaan ihan kaikkien oikeuksia”</p> <p>“koulutustakuu koskee myös vammaisia nuoria”</p> <p>“vammaiskuljetuksissa on mätä tapa.”</p> <p>“liikkuminen on perusoikeus jota VR polkee”</p> <p>“esteettömyys on perusoikeus”</p> <p>“osallisuus on heikossa kantimissa”</p> <p>“vammainen pääsevät samalle viivalle”</p> <p>“tänään on aihetta juhlaan”</p>	<p>“esteettömyysratkaisut halvimman mukaan”</p> <p>“kilpailuksessa karsitaan palvelusta”</p> <p>“palvelut vilkkaan kaupankäynnin kohteita”</p> <p>“Heitteillejätto maksaa aina enemmän”</p> <p>“olisi aika miettiä onko painopiste vapaassa yrittäjyydessä vai niissä ihmisissä joilla on elämänmittainen avun ja tuen tarve?”</p> <p>“ihmisarvolla ei ole väliä kunhan asuntojen arvo ei laske. Hienoa ihmiset!!”</p>	<p>“kaikille turvalliset opiskeluryhmät”</p> <p>”meillä on se käsitys, että Suomi olis voinut valita tässä toisin. Toiset EU-jäsenvaltiot ovat tehneet toisenlaisia valintoja”</p> <p>“palvelujen kilpailutus pelottaa vammaisia: ”Kaikkea ei pitäisi ratkaista rahalla”</p> <p>“kilpailuttaminen lietsoo pelkoa”</p> <p>“pyörätuolin etupyörät uppoavat väliin ja lentää nokille”</p> <p>“nyt junamatka saattaa tyssätä ennen kuin se ehtii edes alkaa”</p> <p>“miksi vammaisilta vaaditaan aina joustamista ja ymmärtämistä?”</p> <p>“hanke on jäänyt naapureiden hampaisiin”</p> <p>“asuntolan vastustajia suomittiin sosiaalisessa mediassa”</p>	<p>“mahdollisimman tavanomaista elämää”</p> <p>“sopimus takaa samat oikeudet kuin vammattomille, samalle viivalle, oma koti ja itsenäinen elämä”</p> <p>“kehitysvammaisilla on oikeus asua kuten muutkin ihmiset”</p> <p>“koulutustakuu koskee myös vammaisia nuoria”</p> <p>“niin sanotuilla tavallisilla oppilaitoksilla”</p> <p>“kehitysvammaisilla on oikeus asua kuten muutkin ihmiset”</p> <p>“vammainen ihminen tulee olla mahdollisuus asua kuten muutkin ihmiset “</p> <p>“Autismikirjon lapset eristetään usein muista jo päiväkodissa”</p> <p>“kaikesta päätellen mies on päättänyt elää mahdollisimman tavanomaista elämää”</p>
Kenen ääni kuuluu?	<p>järjestön edustaja, toiminnanjohtaja, pääsihteeri, viestintäpäällikkö, isä, äiti, johtaja, virkamies, vammainen henkilö itse, ihmisoikeuskeskuksen johtaja, järjestö ilman nimettyä henkilöä, kansanedustaja, eduskunnan puhemies</p>	<p>toiminnanjohtaja, isä, äiti, toimitusjohtaja, perusturvajohdaja, rehtori</p>	<p>virkamies, erityisopettaja, opettajat, ministeri, vammaisia edustava lakimies, vammaisjärjestöjen edustaja, toimitusjohtaja, VR:n työntekijät, naapurit</p>	<p>vammaisjärjestön puheenjohtaja, naapuri, opettaja, vanhemmat</p>
Vammaisen henkilön rooli	<p>taistelija, järjestöaktiivi, juhlija, uhri, uhka, asukas</p>	<p>uhri, asukas, asiakas, heikko, pelkäävä, ei ymmärrä mitä ympärillä tapahtuu</p>	<p>uhka, pelkäävä uhri, lakimies, järjestöaktiivi, valittaja, vaatija, hämmentäjä, matkustaja</p>	<p>erityisoppilas, uhri, normaalin vastakohta</p>

6.1 Oikeuskehys

Oikeuskehysten tarkastelussa ei ole tässä tutkielmassa kiinnostavaa se, että kehys löytyy tässä materiaalissa, koska olen tehnyt materiaalivalintani nimenomaan vammaisten ihmisten oikeudet mielessä, vaan se, miten oikeuksista puhutaan ja kenen suulla. Tuskailin jonkun verran sen kanssa, miten vahvasti ihmisoikeusajattelun tulee näkyä jutussa, jotta voisi tulkita, että siinä on oikeuskehys. Ajattelin ensin, että pelkkä maininta riittää, mutta tarkemman läpiluvun jälkeen päädyin siihen tulkintaan, että vain yksi maininta sivulauseessa ei riitä, vaan jutun aihetta pitää käsitellä vähän laajemmin oikeusajattelun silmälasien läpi.

Oikeuskehys on läsnä tavalla tai toisella lähes kaikissa jutuissa. Yhdessäkään jutussa tietoinen syrjintä tai ajatus eriarvoisuudesta ei nouse syyksi oikeuksien puuttumiseen. Sen sijaan ennakkoluulot, asenteet, tietämättömyys ja ennen kaikkea taloudelliset realiteetit toimivat selityksenä sille, miksi vammaisten henkilöiden oikeudet eivät aina toteudu. Myös kankea byrokratia ja epäonnistuminen yksilöiden tarpeiden ymmärtämisessä johtavat oikeuksien epäämiseen.

6.1.1 Kuka muistuttaa vammaisten henkilöiden oikeuksista?

“Liikkuminen on jokaiselle kuuluva perusoikeus. Sen on toteuduttava YK:n vammaissopimuksen ja Suomen lakien mahdollistamalla tavalla” (Demokraatti, 28.10.2018)

Näin todetaan Demokraatin jutussa taksiuudistuksen aiheuttamista haasteista vammaisille henkilöille. Lainaus on ilmaisultaan tyypillinen esimerkki siitä, miten oikeuskehys näkyy aineostossa, mutta poikkeuksellinen sillä tavalla, että se on todettu faktana eikä laitettu haastateltavan suuhun.

Oikeuskehysten sisältävissä jutuissa todetaan yleensä rivien välistä, että vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumisessa on ongelmia. Ongelmaa itsessään ei esitetä välttämättä perusoikeusongelmana:

“Moni vammaisen jää vaille paikkaa jatko-opinnoissa - leikkaukset koulutuksesta huolettavat vanhempia” (Otsikko, Uutissuomalainen, 8.4.2017)

Ongelman esittämisen jälkeen yleensä vammaisten henkilöiden edustaja tai poikkeuksellisesti vammainen henkilö itse muistuttaa siitä, että kyseessä on perusoikeus.

“Vammaisten oikeus elinikäiseen oppimiseen on kirjattu YK:n vammaissopimukseen, muistuttaa usean vammaisjärjestön kampanja Tavoite 24” (Uutissuomalainen 8.4.2017)

Useammassa jutussa vammaisten oikeuksia puolustavat siis vammaiset henkilöt itse, heitä edustava järjestö tai heidän läheisensä. Ulkopuolisen asiantuntijan arvio tilanteesta puuttuu. Huomionarvoista on mielestäni esimerkiksi se, että yhdessäkään jutussa ei haastatella jotain Suomen tunnetuimmista ihmisoikeusjuristeista.

“Tapaturma- ja sairasinvalidien liiton toiminnanjohtaja Sari Laiho muistutti, että vapaa liikkuminen paikasta toiseen on perusoikeus” (Etelä-Suomen Sanomat 7.9.2017)

“Yhdistys muistuttaa vielä, että vammaisten henkilöiden syrjimättömyys on kirjattu Suomen perustuslakiin” (Länsiväylä, 14.6.2017)

VR:ää koskevissa jutuissa ei myöskään esitetä minkäänlaista ulkopuolisen arviota palveluiden riittävydestä. Tämä luo mielestäni mielikuvan, että vammaisten liikkumisvapaus on mielipidekysymys. Lukija saa kuulla vammaisten henkilöiden ja VR:n näkemyksen tilanteeseen ja saa sitten itse arvioida, onko hänen mielestään esimerkiksi avustuspalveluiden 48 tunnin etukäteisvaraaminen kohtuullista vai ei.

“Varmin tapa varmistaa avun saaminen matkalle on kuitenkin Viisterin mukaan ottaa yhteyttä 48 tuntia ennen matkaa VR:ään” (MTV 27.7.2017)

Etelä-Suomen Sanomien jutussa mielenosoituksesta, 48 tunnin sääntö kyseenalaistetaan, tosin siinäkin haasteltavan suusta.

YK:n Vammaissopimusta käytetään siis perusteluna sille, että vammaisten oikeudet täytyy toteuttaa ja antaa ikään kuin lisää painoarvoa vammaisten ihmisten tai heidän läheisensä vaatimukselle muutokseen (hyvin usein muutostoive kuvaillaan nimenomaan vaatimuksena).

“Mielestämme kilpailutus ei ole huomioinut lainkaan kuurojen tarpeita. Myös YK:n vammaissopimus edellyttää, että asiakkaita osallistetaan ja heidän tarpeitaan kuunnellaan ennen kilpailutusta” (Yle uutiset 10.10.2017)

“Kela tapasi vammaisten tulkkauspalveluiden asiakkaita - Järjestöt vaativat hankinnan uusimista” (Yle uutiset 10.10.2017)

YK:n vammaissopimuksen ratifiointista kertovat jutut (5 kpl) ovat kaikki hyvin samankaltaisia ja samansisältöisiä. Jutuissa vammaisten henkilöiden oikeudet nähdään ikään kuin itsestäänselvyytenä. Jutuissa selitetään, miten lainsäädäntöä on muutettu ja, miten sopimuksen ratifiointi yleisesti parantaa oikeuksia. Sopimuksen velvoittavuus mainitaan monessa jutussa ja muutamassa jutussa todetaan, että vammaisten oikeuksien toteutumisen varmistaminen kuuluu kaikille. Mielenkiintoista on kuitenkin huomata, että valtaosa haastateltavista on vammaisjärjestöjen edustajia.

Yksi toistuva aihe tämän tutkielman materiaalissa on kehitysvammaisten henkilöiden itsemääräämisoikeus omaan elämäänsä ja erityisesti asumiseen liittyen. Näkökulma tähän aiheeseen on vuonna 2017 voimaan tullut hankintalaki. Lain valmistelu, vammaispalveluiden kilpailutus sekä sen aiheuttamat ongelmat, jotka ovat olleet viime vuosien aikana toistuvasti esillä mediassa. Näin oli myös tätä kirjoittaessa keväällä 2019, ja erityisesti vanhuspäalvelujen osalta.⁴ Tämän tutkielman jutuissa vastakkain asettuvat hankintalain mahdollisuudet laatukriteerien käyttöön ja asiakkaiden väitteet halvimman hinnan suosimisesta. Tähän vastakkainasetteluun palaan tarkastellessani taloudellista kehystä.

“Lain peruselementtejä noudatetaan, mutta sitten on kysymys ihmisarvosta: millä lailla ihmistä kuunnellaan. Otetaanko osalliseksi niihin asioihin mitkä häneen liittyy” (Isä, Yle MOT, 27.3.2017)

“Se [kilpailutus] on johtanut asianosaisten ihmisten - eli kehitysvammaisten ja heidän perheidensä - täydelliseen osattomuuteen heitä itseään koskevien

⁴ Lisätietoa hankintalaista: https://valtioneuvosto.fi/artikkeli/-/asset_publisher/1410877/lindstrom-lahetti-kunnille-kirjeen-vammaispalvelujen-hankinnoista ja https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136628/THL_Ohjaus_8-2018_saavutettava_net_.pdf?sequence=1&isAllowed=y

asioiden järjestämisessä. Se osattomuus on tuottanut surua, pettymystä, ahdistusta ja stressiä asioissa, joissa näe ihmiset eivät enää yhtään enempiä sitä tarvitsisi” (Yle MOT, 27.3.2017)

6.1.2 Vammaisten henkilöiden oikeudet eivät toteudu, mutta niitä harvemmin myöskään kyseenalaistetaan

Aineistoni, jossa YK:n vammaissopimus mainitaan, on pullollaan tarinoita siitä, miten vammaiset henkilöt kokevat, että heidän oikeuksiaan poljetaan ja vammaissopimusta rikotaan. Sen sijaan jutussa ei suoraan kyseenalaisteta kuuluisiko sopimusta noudattaa vai ei. Vain yhdessä jutussa kyseenalaistetaan vammaisille tehtyjä ”erikoissopimuksia”. Tässä jutussa toimittaja kysyy, onko todellakin yhdenvertaista, että vammaisille säädetään erikoissopimuksia, johon haastateltava vastaa kiltisti, että nimenomaan tämä on yhdenvertaista.

“ Vammaissopimuksessa korostetaan yhdenvertaisuutta. Eikö yhdenvertaisuus ole ristiriidassa sen suhteen, että vammaisille säädetään oma erityinen sopimuksensa?

- *Tässä on hyvä pointti, mutta valitettavasti eri ihmisten ihmisoikeudet toteutuvat eri tasoilla. Vammaiset ovat alttiimpia syrjinnälle ja siksi on koettu tärkeäksi sopia erikseen heidän oikeuksistaan.” (Kaari Mattila, ihmisoikeusliiton pääsihteeri, Länsi-Savo, 10.6.2016)*

Jutuissa, joissa YK:n vammaissopimus mainitaan, eivät siis juurikaan sisällä oikeuksien kyseenalaistamista. Sen sijaan kun VR:n ja naapurustoriidan aineistoissa, kyseenalaistetaan suoraan vammaisten oikeutta liikkua tai valita asuinpaikkansa.

6.2 Talouskehys

“Kehitysvammaisten asumispalveluyrityksistä on 2000-luvulla tullut vilkkaan kaupankäynnin kohteita” (Yle MOT, 27.3.2017)

Talousnäkökulma tai tarkemmin, jonkun asian taloudelliset seuraukset, ovat klassinen tapa kehystää uutisjuttua. Yleensä kehys määritellään niin, että jollakin kysymyksellä on taloudellisia seurauksia esimerkiksi yritykselle, valtiolle tai organisaatiolle (katso esim. De Vreese, 2014, 143 ja 145-146). Tutkimukseni talouskehys klassisesta saavutettavan yhteiskunnan taloudellisen hyödyn näkökulmasta kyllä löytyy, mutta pääosa

taloudelliseen kehukseen sijoittuvista jutuista esittelee näkökulman, jossa taloudellinen kuri ja säästöt ovat syypäitä vammaisten oikeuksien huonoon toteutumiseen.

“Kun kaupungit nyt kilpailuttavat palvelut, valinta kohdistuu usein vain hinnan perusteella ja suurin palvelutuottajiin” (Pekka Puska, Demokraatti, 2.3.2018)

Talouskehys on läsnä tavalla tai toisella valtaosassa materiaalin jutuista. VR:n esteettömyysongelmat johtuvat siitä, että säästetään asiakaspalvelussa, vammaisten oppilaiden huono asema johtuu koulutusvarojen leikkauksesta ja “kilpailutuskiikko” on johtanut kestävämpään tilanteeseen vammaispalveluissa. Vammaiset henkilöt itse tai heidän edustajansa korostavat, että talous ei saa olla syy oikeuksien polkemiselle.

“Tämä on klassinen esimerkki siitä, että kilpailussa pärjätäkseen toimijan on karsittava asiakaspalveluaan. Ei kilpailla palvelulla vaan sillä, kuka halvimmalla pystyy tekemään, arvosteli lahtelainen Juhani Kunttonen” (Etelä-Suomen Sanomat, 7.9.2017)

“Yhä useampi vammaisen voi jäädä ilman jatko- tai opiskelupaikkaa ammatillisen koulutuksen leikkausten vuoksi.” (Uutissuomalainen, 8.4.2017)

“Naukkarinen harmittelee, että kaikki esteettömyysratkaisut tehdään aina halvimmalla mukaan” (Etelä-Suomen Sanomat 3.9.2017)

Vammaiset henkilöt ovat sosioekonomisesti huonommassa asemassa kuin vammattomat henkilöt, Suomessa ja muuallakin. Vammaisten henkilöiden köyhyys nousee kuitenkin aiheeksi vain yhdessä aineistoni jutussa: Demokraatin jutussa *“Monelle jää vain 50 € viikossa - “on aiheellista kysyä millaista elämää sillä voi elää”.* (Demokraatti, 3.12.2017)

Hyvien palvelujen ja saavutettavuuden hyödyt nähdään perusteluna sille, miksi vammaisten oikeuksia pitäisi toteuttaa ja, miksi vammaisten henkilöiden oikeuksien huono toteutuminen, esimerkiksi esteettömyyden laiminlyönti on itse asiassa kalliimpaa kuin asioiden hoitaminen kuntoon.

“... Tasa-arvosta hyötyy niin yksilö kuin koko yhteiskunta” (Demokraatti, 3.12.2017)

“- Jos linja-autojen ja junien esteettömyysratkaisut olisivat oikeasti esteettömiä, olisi se yhteiskunnalle huomattava taloudellinen säästö. Se myös palvelisi liikuntarajoitteisen itsenistä liikkumista, Naukkarinen pohtii”. (Etelä-Suomen Sanomat, 3.9.2017).

Kilpailutushuuman kolhimat on Yle MOT:n ohjelma (27.3.2017), joka kertoo hankintalain ja kilpailutuksen tuomista ongelmista kehitysvammaisten asumispalveluiden järjestämisessä. MOT-ohjelman käsikirjoitus on osa aineistoani. Kuten aikaisemmin todettu ovat kilpailutus ja hankintalaki toistuva teema tämän Pro Gradun aineistossa. Näissä jutuissa on rakennettu selkeä konflikti kunnan eli palvelujen kilpailuttajan ja asiakkaiden välille, mutta myös päättäjät ja lainsäädäntö itsessään sekä osittain myös hankala byrokratia ovat konfliktissa vammaisten henkilöiden elämänlaadun ylläpitämisen kanssa. Yksi uhka on myös niin sanottujen terveysjättien tulo Suomeen.

“MOT: Miksi nämä isot kansainväliset terveysjätit tänne Pohjolan perukoille hakeutuu?

Ohtonen: Rahan vuoksi. Se on ainut syy. Täähän on, jos ajatellaan, että 10 % SUomen BKT:stä avattiin markkinoille, niin sehän on kuin hunajapurkin avaaminen: kyllähän tässä herhiläisiä riittää.” (Yle MOT, 23.7.2019.)

“Kunnat on vällanut kilpailutuskiihko, joka uhkaa suistaa raiteiltaan parinsadan tuhannen kansalaisen arjen. Kilpailutukset mahdollistaa vuosikymmen sitten säädetty hankintalaki” (Yle MOT, 27.3.2017)

“Kilpailutus merkitsee katastrofia esimerkiksi jos tutut ja turvalliset asuntolan hoitajat vaihtuvat muutaman vuoden välein.

“Vammaisten ihmisten kohdalla tämä henkilökunta on tärkein ryhmä, joka vastaa niiden elintärkeiden, välttämättömien ja jokapäivästen palvelutarpeiden täyttämisestä.” (Yle MOT 27.3.2017)

Talouskehyyksen puuttuminen yhdestä jutusta herättää huomioni. Lokakuussa Ylen viittomakielisten uutisten toimitus julkaisi verkkojutun ongelmista tulkkauspalveluiden kilpailutuksessa. *“Kela tapasi vammaisten tulkkauspalvelun asiakkaita - Järjestöt vaativat hankinnan uusimista”* -jutussa (10.10.2017) vastakkainasettelu Kelan ja tulkkauspalveluita tarvitsevien asiakkaiden välillä on vahva. Kela väittää, että palvelut

saadaan toimimaan vaikka asiakkaat sanovat muuta. Hankintalaki on syytä huonolle tilanteelle, mutta taloutta ei mainita sanallakaan, ei edes rivien välistä. Toki joku voi olla sitä mieltä, että hankintalain huono soveltuvuus johtuisi siitä, että se on säädetty taloudelliset säästöt edellä. Tämä väittämä näkyy monessa muussa jutussa tässä aineistossa, mutta juuri tässä talous ei ole syntipukin roolissa.

Huomionarvoista on, että aineistoni jutuissa vammaisia henkilöitä ei syytetä valtiotalouden kuormittamisesta tai etuuskien hyväksikäytöstä, kuten esimerkiksi aikaisemmassa kansainvälisessä tutkimuksessa vammaisten mediarepresentaatiosta (esim. Briant ym 2013). Ainoastaan naapurustoriita-aineistossa kehitysvammaisten asuntolaa syytetään asuntojen arvon laskusta. Tämä kuormittajan roolin puute saattaa hyvinkin johtua tavastani valita aineisto. Juttuihin, joissa korostetaan vammaisten henkilöiden perusoikeuksia kansainvälisten sopimusten voimin, istuisi huonosti vammaisten henkilöiden syyttäminen. Mietin myös, voiko olla niin, että nämä syytökset ovat eläneet aikansa tai maahanmuuttajat ovat saaneet ottaa tämän leiman harteilleen.

6.3 Uhkakehys

“Artiklan 19 mukaan jokainen saa itse päättää, missä ja kenen kanssa asuu. Kuitenkin Suomen säästötalkoot nostavat isoja uhkakuvia siitä, että laitospainainen ajattelu vahvistuu. Kuntien kilpailukäytännöt muistuttavat joissain tapauksissa entisaikojen huutolaismarkkinoita, joissa raha ratkaisee ja ihminen unohtuu. Pahimmillaan tämä johtaa pakkomuuttoihin ja mielivaltaisiin ratkaisuihin, joiden taloudellinen hyöty on lyhytnäköinen ja inhimillinen hinta kova, Määttänen sanoo.”
(Merja Määttänen on kehitysvammaisten Tukiliiton viestintäpäällikkö, Aamulehti 10.6.2016)

Journalisti, joka noudattaa periaatetta, että kaikkia osapuolia tulee kuulla ja etsii uutisaiheensa perinteisten uutiskriteerien voimin, rakentaa todennäköisesti jutun, jossa on konflikti eli vastakkainasettelu, ja antaa kahden osapuolen argumentoida toisiaan vastaan. (De Vreese 2014, 144–145), Vastakkainasettelu, jossa vammaispalveluja evätään tai hoidetaan huonosti, ja siitä syytetään kuntaa tai muuta palvelujen järjestäjää, ovat tavallisin vastakkainasettelu aineistossani.

Vastakkainasettelu luo mielestäni osassa jutuista kuvan siitä, että vammaisten oikeuksien toteutuminen olisi jollekin toiselle ongelma tai johtaisi siihen, että joltain

toiselta jää jotain saamatta. Tämä korostuu jutuissa, joissa käsitellään vammaisten henkilöiden koulunkäyntiä tai oikeutta opintoihin. Vammaisten tai niin sanottujen erityislasten koulunkäynti vie muilta lapsilta rauha, ja vaikka korostetaan, että myös vammaisilla lapsilla on oikeudet (Iltalehti, 27.1.2018), jutun pääviesti on selvä: niin sanotut erityisoppilaat pitää saada pois koulusta:

“Iltalehden kyselyyn vastanneet oppilaat kertovat, ettei tavallisten ja erityisistä tukea vaativien oppilaiden opettaminen samassa luokassa toimi...” (Iltalehti 27.1.2018)

Jutussa on vahva “me ja he” -kehys: normaalit luokat ja tavalliset lapset, joiden arkea erityistukea tarvitsevat sotkevat tai uhkaavat. Vastakkain ovat vammattomat ja erityistä tukea tarvitsevat oppilaat. Mielenkiintoista tässä jutussa on kuitenkin, että erityisoppilaita ei suoraan syytetä tilanteesta. Opettajat vaativat lisää resursseja ja osa kritisoi järjestelmää, jossa kaikki oppilaat ovat niin sanotussa tavallisessa luokassa.

“Minun luokkani oppilasmäärä on lähellä kolmeakymmentä. Luokasta kolmasosa tarvitsee paljon tukea (maahanmuuttajia, Asperger-lapsia, ADHD jne.). Avuksi saan kouluttamattoman ohjaajan, koulupaikkaa vailla jääneen nuoren.” (Opettaja, Iltalehdessä 27.1.2018)

“En voi käsittää sitä, että ei ole olemassa rajaa, minkä verran erityisen/tehostetun tuen lapsia saa yhdessä luokassa olla ja varsinkin isossa luokassa...” (Opettaja Iltalehdessä 27.1.2018)

Opettajat saavat tässä jutussa tukea näkemyksilleen kirjallisuudesta. Marie Caslin toteaa artikkelissaan “Behaviour, emotion, and social attitudes - The education of challenging pupils” (Caslin 2016, 162–169), että vaikka tutkimukset tekevät selväksi, että niin sanottuja erityisoppilaita ei kaivata luokissa, opettajilla on hankala asema ja tilanne. Opettajalla täytyy olla riittävä tuki ja osaaminen voidakseen pitää opetustilanteen hyvänä kaikille.

Juttu, jossa julkaistaan opettajien vastauksia Iltalehden kyselyyn, poikkeaa muista aineistossa olevista jutuista, koska siinä ei ole juurikaan toimittajan kirjoittamaa tekstiä vaan pitkiä katkelmia opettajien vastauksista Iltalehden kyselyyn. Jutusta löytyy monenlaisia vastauksia, joista osassa puolustetaan erityistä tukea tarvitsevien

oppilaiden oikeutta olla niin sanottujen tavallisten lasten kanssa samassa luokassa, kun taas toisissa taas puhutaan vahvasti erityisluokkien puolesta. Yhteistä on kuitenkin resurssien puutteen määrittäminen suurimmaksi ongelmaksi.

VR-tapausta koskevassa materiaalisissa artikkelit ovat keskenään hieman erilaisia sävyiltään, mutta niissä kaikissa on rakennettu kehys, jossa vastakkain ovat vammaiset henkilöt ja VR. Jutuissa huokuu vammaisten henkilöiden pelko siitä, että he eivät pysty matkustamaan junalla.

“... todellakin pelkään, että jään yksin, etenkin tuolla väliasemilla”, (MTV, 27.7.2017)

Aineistoni tapaus, jossa naapurit vastustavat kehitysvammaisten henkilöiden asuntolan rakentamista on uhkakehyksen selkein. Kehitysvammaiset lapset ovat uhka sekä naapuruston lapsiystävällisyydelle että asuntojen arvolle. Toisaalta naapureiden uhkaava käyttäytyminen johtaa pelkoon tulevien asukkaiden keskuudessa.

“Valittajien mielestä alueen “pikkulapsivoittoinen väestörakenne ei ole sopiva kehitysvammaisten asuntolan sijoittamiselle” (Länsiväylä 14.6.2017)

“Kehitysvammaiset henkilöt naapurissa eivät aiheuta kenellekään vaaraa tai haittaa sen enempää kuin muukaan väestö, Rinnekodin asiakkuusjohtaja Jaana Laaksonen” (Länsiväylä 14.6.2017)

Pelko on usein toistuva sana aineistossa. Vammaiset henkilöt ja heidän läheisensä pelkäävät kaaosta, asunnottomuutta, ilman opiskelupaikkaa jäämistä, huonoa terveydenhoitoa eli kaikkea, minkä pitäisi olla jokaisen elämässä luomassa turvaa. Konfliktit luovat uhkia ja uhat pelkoa.

“Kalkun ja Vuoreksen asumisyksiköiden asukkaat pelkäävät, että palveluntuottajien mahdollinen vaihtuminen sekoittaa koko elämän” (Yle uutiset 6.4.2018)

Suomea, yhteiskuntaa, lainsäädäntöä, viranomaisia, byrokratiaa ja yksilöitä kritisoidaan. Aineistoni ei maalaa kaunista kuvaa Suomen vammaisten henkilöiden tilanteesta. Demokraatin jutussa “Monelle jää vain 50 € viikossa - on aiheellista kysyä

millaista elämää sillä voi elää” löytyy yksi harvoista sitaateista, jossa todetaan, että Suomessa on asiat ihan hyvin. Tosin jutun kehys kokonaisuudessaan on vahvasti vammaisuutta uhrinäkökulmasta esittävä.

“Suomessa tilanne on monessa mielessä parempi. Meillä terveydenhoito on kaikkien ulottuvilla, yleinen oppivelvollisuus takaa kaikkien pääsyn kouluun. Sosiaaliset tulonsiirrot pitävät huolen, että ihmiset eivät elä absoluuttisessa köyhyydessä, Filatov pohtii” (Demokraatti 3.12.2017)

Tutkielmani jutuissa maalataan vahva kuva siitä, että vammaisten henkilöiden elämä on ainaista taistelua ja vaatimista.

“Kehitysvammaisen arki on sitä, että kaikesta joutuu taistelemaan, Salminen (äiti) sanoo” (Länsiväylä 14.6.2017)

Vaikka kyse on perusoikeuksien tavoittelemisesta, saa joistain jutuista jopa kuvan, että oikeuksia vaatimassa olevat henkilöt ovat vähän hankalia. Jatkan seuraavassa luvussa keskustelua siitä, minkälaisia rooleja vammaisille henkilöille on annettu tämän tutkielman aineistossa.

“Se vaatii vammaisten edunvalvojilta kaupungin päättäjien hiillostamista” (Aamulehti 29.10.2017)

6.4 Normaaliuden kehys

“Naukkarisen sairaus diagnosoitiin kolmevuotiaana, kun kasvu pysähtyi harvinaisen rustotaudin seurauksena. Kaikesta päätellen mies on päättänyt elää mahdollisimman tavanomaista elämää, johon on kuulunut kouluttautuminen kellosepäksi ja 20 vuoden työura autosähköasentajana” (Etelä-Suomen Sanomat 3.9.2017)

Mitä tarkoittaa tavanomainen elämä? Ja miksi se on tavoiteltavaa? Vammaisten henkilöiden elämää kuvataan mediassa usein vammattoman näkökulmasta verraten vallitsevaan normiin. Tämä ei koske vain mediarepresentaatiota, vaan myös esimerkiksi vammaisten henkilöiden palvelut suunnitellaan normien kautta (ks. luku 2.).

Tämän tutkielman aineistossa on suoria vertauksia niin sanottuun normaaliin, mutta myös rivien välistä huomaa, mikä on tulokulma juttuun. Sanan “myös” läsnäolo kertoo siitä, että lähtökohta jutussa on valtaväestön. On valtaväestö ja myös ne muut, jotka eivät kuulu valtaväestöön.

“Filatov huomautti, että silti Suomessa vammaisen ihminen kohtaa tiellään monta sellaista mutkaa, joita keskivertoihminen ei huomaa porskuttaessaan eteenpäin” (Demokraatti, 3.12.2017)

“Virkamäki uskoo, että kilpailuttamisesta virinnyt julkinen myllytys kieli muutostarpeista. Ihmiset eivät enää halua katsella haavoittuvassa asemassa olevien vammaisten riepottelua sivusta” (Aamulehti, 29.10.2017)

Monessa jutussa huokuu “samat oikeudet kuin muillakin” -kehys. Jutuissa esitetään vammaisten henkilöiden kohtaamaa arkea ja ikään kuin kysytään lukijalta, miltä sinusta tuntuisi, jos elämäsi olisi tällaista?

“Monenlaista oli: ruuan rajoittamista, ovien lukkoon laittamista, kahvin juonnin rajoittamista. Et tämmöstä, joka ei kuulu kotia. Ei sinuakaan kukaan sano, että et saa kun yhen kupin kahvia iltapäivällä juua. Et se on sinun kahviosuutesti...” (äiti, Yle MOT 27.3.2017)

“Jos sopeutamme lapsia yhteiskuntaan, niin sitä ei todellakaan voi tehdä erotettuna muista oppilaista. Lapsi on tärkein asia opetuksessani, ei edunvalvonta” (Iltalehti, 27.1.2018)

Normaaliuden kehyksessä vammattomien ja vammaisten ihmisten vertailu toimii monessa jutussa tehokeinona osoittamassa, miten kohtuuton vammaisten henkilöiden tilanne on. Vertaamalla niin sanottuun normaaliin elämään, lukija voi ehkä paremmin ymmärtää, miksi jutussa penätään muutosta, pelätään tai ollaan vihaisia.

“Vammattomistakin pidetään huolta, että kaikilla on ysiluokan jälkeen joku paikka mihin mennä. On vähän outoa, että vammaiset jätetään ulkopuolelle.” (Keskisuomalainen, 8.4.2017)

“Työssäkäyvälle vammaiselle työntekijälle ehdotettiin palkkatyöstä kotiinlähtöä työajan päättymisen tilatun kyydin sijaan kaksi tuntia aikaisemmin, koska häntä ei ehditä hakemaan oikeaan aikaan” (Demokraatti, 28.10.2018)

Tämän kehyksen läsnäolo tekee kuitenkin selväksi, mikä on näiden mediasisältöjen kohderyhmä - vammattomat ihmiset. Nämä vertauskuvat saattavat lisätä vammaisten henkilöiden ulkopuolisuuden tunnetta.

Aiemmasta tutkimuksesta voi ottaa vertailuksi esimerkiksi Eriksson ym (2016) tutkimuksen *Vammaisuus Suomalaisen sanomalehden ruumiinkulttuureissa*, jossa tarkastellaan vammaisista urheilijoista luotua uutiskuvaa. Helsingin Sanomien vammaisurheiluraportoinnissa toiseuttaminen näkyy esimerkiksi siinä, että vammaisurheilulajeja verrataan vastaavaan vammattomien lajiin. Toiseus tai dehumanisointi näkyy myös aineistossa, kun vammaisurheilijaa verrataan eläimeen. (Eriksson ym. 2016)

6.5 Vammaisten henkilöiden roolit ja juttujen lähteet

Yksi tapa identifioida kehyksiä mediajutuissa on kartoittaa jutuissa esitettyjen henkilöiden roolit ja tutkia sitä, ketkä saavat äänensä kuuluviin tietyn aiheen jutuissa. Kiinnostavaa on myös, se miten henkilöt tai ilmiöt nimetään. Horsti (2005) toteaa, että nimeäminen on voimakas tapa määritellä jokin asia. Iskulauseen tai metaforan toistaminen vahvistaa tiettyä perspektiiviä, luo sille legitimitettä ja johtaa jopa ilmiöön. Horstin tutkimuksessa maahanmuutosta mediassa hän mainitsee esimerkkinä “laittomat siirtolaiset” (Horsti 2005, 75–77).

Aikaisemmassa tutkimuksessa vammaisten henkilöiden representaatiosta mediassa sekä nimeämiset että annetut roolit ovat saaneet paljon huomiota. Esimerkiksi Beth Haller on tutkinut muun muassa median käyttämiä termejä vammaisuudesta laajasti (ks. esim. Haller 2010, 49–62). Myös Suomessa aikaisemmin tehdyt gradut käsittelevät rooleja ja nimeämisiä (esim. Sainio 2004 ja Randelin 2014).

Barnes ja Mercer (2010, 193) ovat yhdistäneet eri tutkijoiden löytämät roolit kahdeksan roolin listaksi:

1. Lääketieteellinen: vammaisuus on sairaus tai toimintahäiriö.

2. Sosiaalinen patologia: vammaiset henkilöt ovat vähäosaisempia ja tarvitsevat tukea.
3. Sankarivammainen (super-crip): Vammaiset henkilöt ovat poikkeavuuksia, jotka tekevät miltei ylikuonnollisia asioita voittaessaan vammaisuutensa tuomat haasteet.
4. Kansalaisyhteiskunnat: Vammaiset henkilöt ovat vähemmistöryhmä, joka kohtaa epäkohtia yhteiskunnassa, ja jolla on oikeudet saada muutoksia näihin epäkohtiin.
5. Kulttuurinen moninaisuus: Vammaisuuteen liittyy moninaisuutta, josta vammaisuus on vain yksi asia muiden joukossa.
6. Talous: Vammaiset henkilöt ovat kustannus yhteiskunnalle.
7. Juridinen: Vammaiset henkilöt juridisessa prosessissa oikeuksia vaatimassa.
8. Kuluttaja: Vammainen henkilö kuluttajana ja potentiaalisena uutena asiakkaana. Vammaiset henkilöt hyödyntämättömänä markkinana.

Yllä olevasta listasta puuttuu vammaisen henkilö julman pirun roolissa ja vammaisen henkilö väkivallan uhrina.

Kaikissa aineistoni jutuissa vammaisista henkilöistä puhutaan hyvin kunnioittavaan sävyyn käyttäen sanoja kuten vammaisen henkilö, kehitysvammainen, lyhytkasvuinen mies tai esimerkiksi järjestöedustajan nimike. Jutuista puuttuu aikaisemmista tutkimuksista tutut kummajaisnimeämiset tai ableistiset nimitykset.

Uhrirooli sen sijaan näkyy jutuissa esimerkiksi vammaisen henkilön avun tarpeen, ymmärtämättömyyden tai pelon kautta. Kuitenkin, vaikka puhutaankin siitä, että vammaisilta henkilöiltä evätään jotain (asuinpaikka, junakyyti, itsemääräämisoikeus) sääliä ei mielestäni korosteta.

“Vammaiset ihmiset ovat täysin riippuvaisia kuljettajan kyvystä varmistaa matkustamisen turvallisuus...” (CP-liiton toiminnanjohtaja Marju Silander, Demokraatti, 28.10.2018)

“MOT: Miten Jenni on reagoanut tähän kaikkeen?”

- *Mathaldi (Jennin äiti): ”Ollaan menty taaksepäin ihan niin kun kaikessa: liikkumisessa, tämmösessä omatoimisessa tekemisessä.” (Yle MOT, 27.3.2017)*

Ylen jutussa kilpailuttamisesta (Yle MOT, 27.3.2017) puhutaan *“autismista kärsivästä”*. Tämä oli yksi harvoista kohdista aineistossa, jossa vammaisuutta itsessään kuvattiin kärsimyksenä. Monessa jutussa vammaisen henkilö kuvataan kyllä kärsivänä uhrina, mutta kärsimys ei johdu itse vammasta, vaan siitä, että vammaiselta henkilöltä evätään oikeuksia tai elämä tehdään hankalaksi. Tämä on mielenkiintoinen havainto, sillä aikaisemmassa tutkimuksessa korostetaan sitä, että yhteiskunta näkee vammaisuuden kärsimyksen aiheuttajana ja vammaisen henkilön sanotaan kärsivän vammastaan ja elämästään vammaisena. Kun vammaisen henkilö edustaa kärsimystä, se voi johtaa myös pelkoon ja inhoon. (Huges 2012, 69–70.)

Sankarivammaisen (super-crip) -roolia en myöskään löytänyt aineistostani ainakaan mitenkään korostuneesti. Pientä sankaruutta on löydettävissä; vammaiset henkilöt ovat esimerkiksi reippaita, mutta aikaisemmasta tutkimuksesta tuttua sankaritarinaa ja esteistä ylitsepääsemistä, ei tässä aineistossa juurikaan ollut.

Yhdessä jutussa (Helsingin uutiset, 15.6.2017) lainataan asukkaan suulla kehitysvammaisten asuntolan rakennuttajan sanoja, joissa hän toteaa, että *“vammaisten asuntola elävöittää asuinalueita iloisine asukkaineen”*. Tämä on yksi harvoista materiaaleistani löytyvistä ennakkoluuloista ja stereotyyppioista yleisen kehitysvammaisuuden lisäksi. Tätä väittämää myös kyseenalaistetaan jo itse jutussa.

Kun jutut kertovat itsenäistymisestä ja esimerkiksi kotoa muuttamisesta vammaisista henkilöistä puhutaan *nuorina* tai *nuorukaisina*. Joissain jutuissa myös vamma liitetään nuoruuteen esim. *down-nuoret*. Tavallisuutta korostetaan sanonnoilla, kuten *“sinkkuneidon arkea”*.

“.. Ja hän käy päivittäin päivätoiminnassa ja elää tämmöistä sinkkuneidon arkea”
(Yle MOT, 27.3.2017.)

Ainestoni jutuissa vammaisten henkilöiden huolia ja kritiikkiä ei leimata suoraan turhaksi tai liioitteluksi, mutta näissä artikkeleissa heidän puolelleen ei myöskään asetuta, ja vaikka jutuissa ei suoraan leimata vammaisten vaatimuksia, heidät kehystetään kuitenkin lievästi valittajiksi. He *“harmittelevat”* asioita, heitä joudutaan *“tyynnyttelemään”* ja he *“hiillostavat”* VR:ää.

“Porista kantelu oikeusasiamiehelle - vammaiskuljetuksissa mätä tapa” (Satakunnan kansa 15.3.2018) -jutussa haastatellaan kantelun tekijää. Hänet mainitaan nimellä, mutta ei tittelillä. Tämä henkilö on vammaisoikeuden kentällä aktiivinen lakimies ja mietin syytä sille, miksi hänen asiantuntijuuttaan tapauksessa ei haluta tuoda esiin tittelin muodossa. Toisessa jutussa käsitellään myös saman henkilön tekemää kantelua oikeusasiamiehelle (Yle 6.4.2018), ja siinä jutussa hänellä on titteli lakimies. Ensimmäisessä esimerkissä on siis kyse yksittäisestä jutusta, mutta tittelin puute kiinnitti huomioni.

6.5.1 Kenen ääni kuuluu?

Vammaisjärjestöjen edustajat ja vammaisten henkilöiden vanhemmat ovat ne, joita haastatellaan useimmiten aineiston jutuissa. Heidän lisäksi ääneen pääsevät kilpailutuksesta vastaavat virkamiehet, hoivayritysten edustajat, naapurit, opettajat ja rehtorit. Joskus myös vammaisen henkilö itse saa puhua matkustajan tai asiakkaan ominaisuudessa.

Mielenkiintoista on, että monessa jutussa mainitaan vammaisten henkilöiden itsemääräämisoikeus ja oikeus tulla kuulluksi omassa asiassa. Silti kehitysvammaisia henkilöitä itseään ei juurikaan haastatella aineiston jutuissa. Voi ehkä ajatella, että vanhemmat edustavat kenties puhetaitoa vailla olevaa vammaista henkilöä. Mutta olisiko todella mahdotonta löytää juttuihin kehitysvammaista henkilöä, joka olisi edes jollain tavalla voinut esittää ajatuksensa ja mielipiteensä jutussa esitettyyn aiheeseen?

Analyysia tehdessäni kiinnitin huomiota siihen, että poliittisia päättäjiä kuullaan jutuissa verrattain vähän. Esimerkiksi naapuririidan raportoinnissa itse kuntaa ei kuultu ollenkaan, vaikka kunta on se taho, joka on antanut rakennusluvan kehitysvammaisten asuntolalle. Kunnan kommentin puuttuminen ikään kuin vähättelee konfliktia tekemällä siitä naapureiden ja kehitysvammaisten asukkaiden välisen, ja luomalla kuvan siitä, että kyseessä olisi mielipidekysymys. Kunnan kommentti vahvistaisi vammaisten henkilöiden oikeuksien tärkeyttä ja itsestäänselvyyttä kunnan asukkaina.

7. Johtopäätökset

Edellisessä luvussa olen käynyt läpi analyysini tulokset perusteellisesti. Tässä luvussa muodostan vielä tutkielmani johtopäätökset vastaamalla tutkimuskysymyksiini:

- Miten vammaisuutta ja vammaisia henkilöitä kehystetään mediassa?
- Minkälaisia rooleja vammaisille henkilöille annetaan jutuissa vammaisten oikeuksista?
- Miten vammaisten ihmisten oikeuksista puhutaan mediassa?
- Kenen ääni kuuluu jutuissa vammaisten henkilöiden oikeuksista mediassa?

Kolmen tapauksen media-aineiston kehysanalyysin tuloksena oli neljä kehystä: Oikeuskehys, talouskehys, uhkakehys ja normaaliuden kehys. Oikeuskehyksessä vammaisten henkilöiden oikeudet kulkevat mukana useimmiten ei-saavutettuina tavoitteina tai perusteluna, miksi jokin asia pitäisi hoitaa. Talouskehyksessä useimmiten taloudellinen tilanne on itse ongelma, joka johtaa vammaisten henkilöiden oikeuksien epäämiseen. Vain muutamassa jutussa vammaiset henkilöt esitetään uhkana tai taakkana taloudelle tai yhteiskunnalle. Uhkakehyksessä vammaisen henkilö pelkää oikeuksiensa puolesta tai sitten vammaisen henkilö ja vammaisuus aiheuttavat pelkoa. Normaaliuden kehyksessä vammaisen henkilön elämää verrataan niin sanottuun normaaliin elämään ja vertailussa niin sanottu normaali elämä on tavoiteltava.

Tämän tutkielman aineistossa esiintyviä vammaisia henkilöitä ei esitetä räikeiden ennakkoluulojen kautta vaan pääsääntöisesti kunnioittavan sävyyn. He eivät joudu kummajaisen tai roiston rooliin. Naapurustokiistatapauksessa kehitysvammaisia henkilöitä kuitenkin pelätään ja osassa jutuista tätä pelkoa ei kyseenalaisteta eikä kumota. Vammaisuutta itsessään kuvaillaan aika neutraalina. Vammaisuus tai vamma on olemassa perusteluna sille, miksi tiettyä palvelua tai oikeutta peräänkuulutetaan, mutta vammoista tai niiden aiheuttamista esteistä ei sinänsä tehdä suurta numeroa. Vammaisen henkilö on kyllä muista riippuvainen uhri, mutta häntä ei mielestäni säälitä eikä hänen oikeutta elämään kyseenalaisteta.

“Lihastautiliiton järjestösuunnittelijana työskentelevä Luomanen on täysin riippuvainen muiden ihmisten tuesta...” (Aamulehti, 29.10.2017)

Silloin kun vammaisia henkilöitä ja vammaisuutta kehystetään perusoikeuksien kautta, sävy ja näkökulmat ovat hyvin asiallisia. Erytystä liioittelua ja draamaa ei haeta muutamaa juttua lukuun ottamatta. Vammaisten henkilöiden haasteista päästä oikeuksiinsa kerrotaan arkisten esimerkkien avulla. Vammaisten oikeuksien suurin vihollinen on byrokratia, huonot lait ja taloudellinen tilanne. Edellä mainittuja edustaa

välillä johtaja, poliitikko tai viestintäpäällikkö, mutta näissä jutuissa ei ole julmuutta vaan enemmän tietämättömyyttä.

Vähemmistöistä kertovassa journalismissa uhrikehys on tavallinen, kuten vammaisuudestakin kertovissa jutuissa. Tässä aineistossa uhrin asema on toki läsnä, mutta mielenkiintoista on, että vammaisen henkilö on yhteiskunnan uhri eikä oman vammaisuutensa. Tämä uhrikehys on yhteneväinen sen muutoksen kanssa, josta puhutaan vammaisuuden sosiaalisessa mallissa. Vamman aiheuttamat haasteet mainitaan jutuissa nimenomaan niin, että ne antavat esimerkin siitä, miten yhteiskunta on esteellinen, toimii huonosti tai oikeuksien vastaisesti. Tämä näkyy hyvin vahvasti valtaosassa jutuista. Tämän materiaalin perusteella nähdään selvänä, että yhteiskunnan pitää sopeutua, jotta vammaisten henkilöiden oikeudet toteutuvat.

7.1 Vammaisten henkilöiden elämä taisteluna ja konfliktin osapuolena

Tämän aineiston perusteella mediassa annetaan kuva vammaisten henkilöiden jatkuvasta taistelusta ihmisarvoisen elämän puolesta. Sana taistelu mainitaan lukuisissa jutuissa mutta myös pelko. Taistelussa vastaparina on usein yhteiskunta tavalla tai toisella; valtio, byrokratia, lainsäädäntö tai lain tulkinta, mutta myös taloudellisen kehyksen sisällä taistelu rahasta.

Vammaisen henkilö tai vammaisen henkilön oikeudet konfliktin osapuolena on mielenkiintoinen narratiivi. Vastakkainasettelu nähdään tärkeänä journalistisena elementtinä juuri sen takia, että se näyttää kaksi eri näkökulmaa ongelmaan tai aiheeseen, ja jos ajatellaan kehystämisen vaikutuksia, kaksi näkökulmaa ainakin antaa yleisölle mahdollisuuden itse arvioida kumpaa näkökulmaa he haluavat uskoa (De Vreese 2014, 145). Toisaalta pohdin, mitä konfliktien ja vastakkainasettelun kehys tekee vammaisten henkilöiden mediarepresentaatiolle? Korostaako se uhriroolia? Korostaako se vammaisia henkilöitä valittajina? Ja vähentääkö se vammaisten oikeuksien legitimitettä ja merkitystä, jos vammaisten henkilöiden oikeudet ikään kuin nähdään mielipiteenä, johon on kaksi vaihtoehtoista vastausta? Olen myös tutkielmaa tehdessäni pohtinut paljon sitä, keitä jutuissa laitetaan vastakkain? Ovatko kilpailijat tasavahvoja? Tämä on asia, johon median pitäisi mielestäni kiinnittää enemmän huomiota. Ketkä ovat ne tahot, jotka ovat kiistan osapuolia? Tämä ei ole mielestäni aina selvää. Trasek ry, joka ajaa sukupuolivähemmistöjen perus- ja ihmisoikeuksia, kiinnitti tähän

vastakkainasettelun ongelmaan huomiota syksyllä 2018, kun Ylen ohjelma Sannikka & Ukkola halusi, että joku Trasekin jäsenistä olisi osallistunut väittelyyn kansanedustaja Sirkka-Liisa Anttilaa vastaan koulujen sukupuolisensitiivisestä opetuksesta. Trasek kieltäytyi osallistumasta ohjelmaan ja perusteli Facebook-sivuillaan⁵, että sukupuolivähemmistöä edustava henkilö ei olisi ollut tasavertaisessa asemassa valtaapitävän, enemmistöön kuuluvan naisen kanssa. Olennainen ero tämän parin välillä oli Trasekin mukaan se, että sukupuolivähemmistöön kuuluva olisi väitellyt aiheesta, joka koskettaa hänen identiteettiä ja yksityisyyttä syvästi, kun taas Anttila osallistuisi yleisenä mielipidevaikuttajana. Syntykö samanlaisia eettisiä ongelmia, kun vammaisten henkilöiden yksityiselämää, perusoikeuksia ja ongelmia käsitellään konfliktin ja vastakkainasettelun kautta mediassa? En osaa vastata tähän kysymykseen. Toisaalta olen vahvasti sitä mieltä, että vammaisten henkilöiden, kuten muidenkin vähemmistöjen, pitää tulla kuulluksi omissa asioissaan ja esimerkkitarinoiden kautta ongelmien syvyys vahvistuu.

Mietin myös paljon taistelijan roolia. Tämä rooli tulee vastaan, kun puhutaan syöpäpotilaista. He ovat joko voittaneet tai hävinneet taistelun syöpää vastaan. Tämä on suosittu narratiivi mediassa, jota lääkärit yrittävät kumota. Esimerkiksi Ylen Akuutin jutussa syövästä (Yle Akuutti 5.2.2018) syöpälääkäri muistuttaa, että syövästä parantuminen ei ole taistelusta kiinni. Haluaako vammaisen henkilö todella, että hänen elämänsä kuvaillaan ainaisena taisteluna? Ja miten tämä vaikuttaa häneen?

7.2 Kuka luo kehyksen ja ovatko oikeudet mielipidekysymys?

Vaikka YK:n vammaissopimus on ratifioitu ja vammaisten oikeudet yhdenvertaiseen kohteluun on kirjattu lakiin, näiden oikeuksien puolustaminen jäi jutuissa useimmiten haastateltavien eli vammaisten henkilöiden edustajien tai puolestapuhujien harteille. YK:n vammaissopimus mainittiin esimerkiksi huomattavasti useammin sitaatissa kuin leipätekstissä. Tämän on mielestäni mielenkiintoista. Van Gorp (2010, 102) kysyy, onko kehystämismenetelmä tehokkaampi, jos se tulee journalistin omasta suusta eikä haastateltavan? Hän toteaa, että kehystämismenetelmä on tehokkaampi, jos se tulee valtaa pitävän suusta, kuitenkin niin, että eri lukijat voivat arvostaa jutussa esiintyviä henkilöitä eri tavalla. Van Gorp päätyykin lopputulokseen, että kehystämismenetelmä, joka tulee haastateltavalta tai lähteeltä, antaa kehykselle positiivisen mielleyhtymän.

⁵ Trasek ry:n Facebook-sivu: <https://www.facebook.com/notes/trasek-ry/palaute-yleisradiolle-koskien-sannikka-ukkola-ohjelmaa-2192018/2159516437394895/>

Ministereitä ja poliitikkoja haastatellaan mielestäni hämmästyttävän vähän aineiston jutuissa. Pariin otteeseen ministeri kommentoi esimerkiksi kilpailutusta, mutta tiedotustilaisuuden osallistujan roolissa. Kansanedustaja taas puhuu yhdessä jutussa oman puolueensa lehdessä. Vammaisten oikeudet ja niihin olennaisesti kuuluva palvelujen asianmukainen toteutuminen ei siis ole aihe, joka ainakaan minun aineistossani kehystetään poliittisen pelin kehyksellä. Tämä saattaa johtua tavastani valita aineistoa, mutta juttujen sisällöt ovat kuitenkin täynnä politiikkaa: on kritiikkiä lainsäädäntönä, kansainvälisiä sopimuksia ja sote-uudistusta vastaan.

Kehitysvammaisten henkilöiden asuntoloiden kokemaa naapurivastustusta on tutkittu perusteellisesti väitöskirjassa niin sanotusta Marjaniemi-tapauksesta. Riitta Kuparinen (2005) tutki kehitysvammaisten asuntolan perustamista Helsingin Marjaniemeen ja sen aiheuttamaa vastarintaa. Tapauksitutkimus tehtiin laajan dokumenttiaineiston perusteella, joka sisälsi myös satojen juttujen media-aineiston noin kolmen vuoden ajalta vuosina 1997–2000.

Marjaniemitapauksessa eniten medianäkyvyyttä sai asuntolan rakennuttaja eli Kehitysvammatuki 57 ry. Myös kaupungilta kysyttiin paljon mielipiteitä. Sen sijaan marjaniemiläiset eli asukkaat ja heidän edustamansa järjestö saivat vain vähän puheenvuoroja journalistisissa jutuissa. (Kuparinen 2005, 179.) Konflikti jatkui vuosia, ja sisälsi yli 121 mediajuttua. Se on hyvin erilainen mediatapahtuma verrattuna tämän tutkielman naapurustoriita-aineistoon, mutta vertaus on kuitenkin mielenkiintoinen. Aineistossani kunnalta ei kysytty kommenttia lainkaan. Kiinnostavaa on myös se, että Kehitysvammatuki antoi paljon haastatteluja, mutta yhdistys korosti omassa tiedotteessaan, että he eivät halua lähteä vastakkainasetteluun ja taisteluun marjaniemeläisten kanssa. He nimesivät kiistan osapuoliksi Helsingin kaupungin ja marjaniemeläiset. (Kuparinen 2005, 176.) Myös asukkaat vakuuttivat koko ajan, että he vastustavat kaupungin päätöksentekoa eivätkä kehitysvammaisten asuntolaa sinänsä. Omassa aineistossani naapureita haastatellaan yhdessä jutussa (MTV 16.6.2017). Muissa lainataan vain valitusta hallinto-oikeuteen. MTV:n haastattelussa anonyymi naapuri toteaa itse, että kiista on kunnan kanssa:

“– Emme me oikeasti pelänneet asuntojen hinnan laskua, tässä on kyse myös muusta. Alueella on myös keskeneräinen työmaa, halusimme näpäyttää kuntaa, kertoo yksi valituksen tehneistä.” (MTV 16.6.2017)

Miksi media rakentaa vastakkainasettelun kehitysvammaisen tulevan asukkaan ja naapurin välillä? Vastaus on selvä: kehitysvammaiset asukkaat ovat kiistan uhreja ja uhrin tarina inhimillistää ongelman. Mutta miksi kuntaa ei kuultu lainkaan?

7.3 Mitkä oikeudet saavat median huomion?

Palaan Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunnan (VANE) tekemään kyselytutkimuksen, jonka aiheena oli YK:n vammaissopimuksen toteutuminen. Kyselyn mukaan vammaiset henkilöt itse kokevat, että parhaiten toteutuvat pääsy terveyspalveluihin ja heikoiten oikeus saada ja tehdä töitä sekä oikeus toimeentuloon. Kun vertailee VANE:n kyselyn tuloksia ja tämän aineiston juttuja, joissa YK:n vammaissopimus on mainittu, huomaa kehitysvammaisten itsemääräämisoikeuden ja asumishaasteiden dominoinnin, ja toisaalta muiden oikeuksien käsittelyn suppeuden.

Taksiuudistusta koskevassa jutussa (Demokraatti 28.10.2018) todetaan, että liikuntarajoitteisilla henkilöillä on haasteita päästä töihin ja sieltä pois, ja Kansan Uutisten, yllä olevassa, kyselystä kertovassa jutussa (17.3.2018) oikeus työhön nostetaan otsikkoon. Koska aineostohakuni ei ole ollut kaiken kattava, ja koska vammaisten henkilöiden työllistymismahdollisuuksista puhutaan mediassa, tästä havainnosta ei voi vetää mitään johtopäätöksiä. Mielestäni on silti huomionarvoista, miten dominoivia kilpailuttaminen ja itsemääräämisoikeus ovat tässä aineistossa.

7.4 Toteutuvatko vammaisten henkilöiden oikeudet?

Jutuissa mielenkiintoista on kontrasti, joka muodostuu juhlavista jutuista YK:n vammaissopimuksen ratifioinnista ja jutuista, jotka esimerkin voimin kertovat vammaisten henkilöiden karusta arjesta.

“Heikkonen puhuu sopimuksesta innostuneesti, onhan hänkin odottanut sen voimaantuloa yli kymmenen vuotta” (Suomenmaa 16.6.2016)

“Laki muuttui mutta vanhat käytännöt eivät kaikissa hoitopaikoissa muuttuneet

- *odotin, että kun vammaissopimus astuu voimaan, alkaisi valtava viranomaiskoulutus. Niin ei käynyt eli on selkeästi tarve tiedottaa ja kouluttaa vammaissopimuksesta ja itsemääräämisoikeudesta paljon laajemmin..., ihmisoikeuskeskuksen johtaja Sirpa Rautio” (Turun Sanomat, 27.1.2018)*

Varsinkin ne jutut, joissa YK:n vammaissopimus mainittiin, antoivat kuvan yhteiskunnasta, jossa oikeudet ja todellisuus eivät kohtaa. Usein taloudelle annettiin syntipukin viitta, mutta myös lainsäädännön heikko tuntemus, asenteet ja ennakkoluulot annettiin syiksi vammaisten oikeuksien epäämiseksi. Aineistossani vammaisen henkilö ei saanut syytä kohtalostaan niskoilleen. Tämä voi toki johtua siitä, että vammaisen henkilö ei ole median jutuissa edelleenkään itse aktiivinen toimija, paitsi jos hänelle ei ole annettu järjestöaktiivin rooli. Poikkeuksen tekevät jutut VR:stä, joissa hyvinkin aktiiviset ja sanavalmiit vammaiset henkilöt valittavat VR:n palveluista.

8. Pohdintaa

Miten vammaisuutta ja vammaisia ihmisiä kehystettiin tämän tutkielman aineistossa? Minkälaisia rooleja vammaisille henkilöille annetaan jutuissa vammaisten oikeuksista? Taistelijoina, yhteiskunnan byrokratian ja ihmisten ennakkoluulojen uhreina, mutta myös neutraalisti ja kunnioittavasti. Vammaisilla henkilöillä on oikeus elää ja syy oikeuksien epäämiselle on talous, tietämättömyys, byrokratia tai asenne. Miten vammaisten ihmisten oikeuksista puhutaan mediassa? Laissa taattuina, mutta todellisuudessa ei toteutuvina oikeuksina. Kenen ääni kuuluu jutuissa vammaisten oikeuksista mediassa? Läheisten ja järjestöjen, tai toisaalta vammaisten henkilöiden vihollisiksi roolitettujen palvelujen tarjoajien, byrokraattien ja naapureiden. Poliitikot eivät tähän keskusteluun osallistuneet.

“Aukkaat mainitsevat valituksessaan, että heidänkin mielestään kehitysvammaisilla on yhtäläiset oikeudet terveiden ihmisten kanssa. Kehitysvammaisten paikka on heidän mielestään kuitenkin jossain muualla kuin heidän talojensa lähellä” (Helsingin Sanomat, 14.6.2017)

“Yleisesti erityistukea vaativien ihmisten asema on parantunut YK:n vammaissopimuksen myötä. Vammaisten henkilöiden yleissopimus takaa kaikille vammaisille ihmisoikeudet ja perusvapaudet. Paljon on kuitenkin vielä matkaa siihen, että vammaiset nähdään yhdenvertaisina muiden kanssa.” (yle, 7.12.2017)

Sitaatit yllä kuvailevat mielestäni aineistoni perusteella saadun kuvan vammaisten henkilöiden ja vammaisuuden representaatiosta mediassa. Periaatteessa oikeudet ovat olemassa, mutta mielellään oikeuden toteutuminen voisi olla jonkun muun vastuulla.

Verrattuna aiempiin tutkimuksiin vammaisuuden representaatiosta mediassa aineistoni antaa kuitenkin aiempaa huomattavasti kunnioittavamman ja neutraalimman kuvan vammaisuudesta. Jos vammaisen henkilö mediassa on aikaisemman tutkimuksen mukaan ollut sääliittävä kummajainen tai ylikuonnollinen sankari, minun aineistossani vammaiset henkilöt ovat ihmisiä, jotka haluavat itse valita milloin kahvinsa juovat, millä junalla matkustavat tai missä asuvat. Yhteiskunta sen sijaan ei osaa tätä heille antaa. Tämä johtaa siihen, että vammaisista henkilöistä tehdään taistelijoita tai valittajia, mutta ei roistoja. Tutkimustulokseni antavat mielestäni osviittaa positiivisesta kehityksestä, jossa mediakuva vammaisista henkilöistä ei enää ole yhtä liioiteltu ja mytologisoitu. Lisää kehitystä monipuolisempaan suuntaan tarvitaan haastateltavien ja näkökulmien valinnoissa. Tämän positiivisen tuloksen jälkeen olisi mielenkiintoista tutkia lisää esimerkiksi henkilökuvajuttuja, jotka aikaisemman tutkimuksen mukaan ovat olleet äärimmäisempiä kuvauksissaan.

Olenko minä osannut etsiä kehyksiä ja analysoida juttuja objektiivisesti? Todennäköisesti en. Joku toinen henkilö olisi ehkä kiinnittänyt jutuissa huomiota toisiin asioihin. Tulkinnassani paistaa läpi oma ajatukseni ihmisarvon itsestäänselvydestä ja perusoikeuksien jakamattomuudesta. Tämä ajatus saa tietysti tukea kansainvälisistä sopimuksista ja lainsäädännöstä, mutta tämän päivän ilmapiirissä, jossa ihmisoikeuksia kyseenalaistetaan aina vain enemmän (katso esim. yhdenvertaisuusvaltuutettu 2018) on tärkeä tiedostaa, mistä arvomaailmasta oma analyysi ja tutkimus kumpuaa. Olen kuitenkin iloinen siitä, että onnistuin näkemään aineistossani uudet suuntaukset ja erot aiempiin tutkimuksiin ja omaan ennakkokäsitykseeni.

Haluan lopuksi palata vielä siihen, miksi on tärkeää tutkia, kuinka mediassa käsitellään vammaisuutta, tai muiden vähemmistöjen asioita. Medialla on tärkeä rooli demokratiassa. Tätä tärkeää roolia korostaa monien muiden lisäksi Amartya Sen. Hänen mukaansa median tehtävään kuuluu epäoikeudenmukaisuutta vastaan taisteleminen. (Sen, ref. Rao 2015, 126)

Pitäkö toimittajan asettua vammaisen henkilön puolelle? Onko se objektiivista journalismia? Minusta pitää. Kaori Hayashi puhuu välittävästä journalismista

(journalism of care), joka on journalismia, jossa toimittaja asettuu heikomman puolelle. Hän puolustaa ajatusta siitä, että journalismia ei tehdä suurelle enemmistölle vaan heille, jotka yhteiskunnassa tarvitsevat tukea. Välittävä journalismi pohjautuu kykyyn tuntea empatiaa toisia kohtaan, vaikka ei välttämättä tukisikaan heidän ideologiaansa. (Hayashi, 2017 156-157.)

Median rooli ei kuitenkaan ole enää itsestään selvä. Vammaisjärjestöt, vammaiset henkilöt ja heidän läheisensä eivät ole enää riippuvaisia perinteisen median luomasta kuvasta vammaisuudesta, kiitos sosiaalisen median. Sosiaalisen median kanavat ja internet antavat vammaisyhteisölle mahdollisuuden itse rakentaa monipuolista kuvaa itsestään ja parhaassa tapauksessa perinteinen media käyttää tätä tietoa ja ottaa opiksi. (Haller 2010, 1) Minusta olisikin kiinnostavaa, että Suomessa tutkittaisiin enemmän sosiaalisen median roolia esimerkiksi vammaisten henkilöiden identiteetin muokkauksessa. Esimerkiksi hashtagi #disabilitystories auttaa löytämään vammaisten henkilöiden omia tarinoita.

Kun median rooli ensisijaisena tiedonvälittäjänä ei tule enää yhteiskunnalta annettuna, ihmiset eivät enää myöskään automaattisesti hyväksy elitististä mediaa, jonka sisällön tekevät ja jonka kohderyhmänä ovat enemmistöön kuuluvat etuoikeutetut henkilöt. Median täytyy tulevaisuudessa ottaa vielä paremmin huomioon ne, joiden ääni ei yleensä kuulu, ja ottaa vähemmistöt paremmin mukaan sisällön tuottamiseen. (Rao 2015, 15.)

Toimittajat käyttävät samoja uutiskehyksiä, koska he eivät tunne vaihtoehtoja. Laajemmat näkökulmat ja lähtökohdat antaisivat yhteiskunnalle paremmat mahdollisuudet ymmärtää, mistä oikeasti on kyse tiettyssä asiassa. (Van Gorp 2010, 104). Huomasin, että aineistoni jutut, jotka kertoivat samasta aiheesta tai tapahtumasta, olivat häkellyttävän samanlaisia, ja se surettaa minua hieman. Toivoisin journalisteille tulevaisuuden, jossa heillä on aikaa perehtyä, tietoisesti nähdä asioita oman norminsa ulkopuolelta, etsiä uusia haastateltavia ja tehdä tarinoista mielenkiintoisimpia, ilman teennäistä vastakkainasettelua tai liioiteltuja uhkakuvia.

9. Lähteet

Barnes, C (1992): *Disabling imagery and the media. An Exploration of the Principles for Media Representations of Disabled People - the First in a Series of Reports.* The British Council of Organisations of Disabled People. Ryburn Publishing Limited Krumlin, Halifax.

Barnes, C & Mercer, G (2010): *Exploring disability: a sociological introduction.* 2nd edn. Cambridge, Polity.

Barnes, C (2012): *Understanding the Social Model of Disability* s. 12-29. Teoksessa Thomas C, Roulstone, A & Watson, N. (toim.): *Routledge Handbook of Disability Studies.* Routledge, New York.

Bolt, D (2016): *Changing social attitudes toward disability : perspectives from historical, cultural, and educational studies.* Routledge Advances in Disability Studies, London.

Briant, E, Watson, N & Philo, G (2013): *Reporting disability in the age of austerity: the changing face of media representation of disability and disabled people in the United Kingdom and the creation of new folk devils.* *Disability & Society*, vol 28,6, 874-889.

Caslin, M (2016): *Behaviour, emotion, and social attitudes - The education of challenging pupils.* Teoksessa Bolt, D: *Changing social attitudes toward disability: perspectives from historical, cultural, and educational studies* s. 162-169. Routledge Advances in Disability Studies, London.

D'angelo, P & Kuypers, J.A (2010): *Doing news framing analysis: empirical and theoretical perspectives.* New York: Routledge.

Doat, D (2016): *Evolution and human uniqueness - Prehistory, disability, and the unexpected anthropology of Charles Darwin.* Teoksessa Bolt, D: *Changing social attitudes toward disability: perspectives from historical, cultural, and educational studies* s.15-25. Routledge Advances in Disability Studies, London.

Emens, E.F (2012). *Framing disability.* *University of Illinois Law Review*, vol 2012 nr 5, 1383-1442.

Entman, R.M (1993): *Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm.* *Journal of Communication*, vol. 43,4, 51-58.

Eriksson, S, Liikanen, V, Rannikko A, Sihvonen S, & Torvinen, P (2016): *Vammaisuus suomalaisen sanomalehden ruumiinkulttuureissa.* *Liikunta ja tiede*, vol 53,6, 56-62.

Gitlin, T (1980): *The whole world is watching: mass media in the making & unmaking of the new left.* University of California Press, Berkley.

Haller B & Ralph S (2001): *Not Worth Keeping Alive? News framing of physician-assisted suicide in the United States and Great Britain.* *Journalism studies* vol. 2, 3, 407-421.

Haller, B, Dorries B & Rahn, J (2006): Media labeling versus the US disability community identity: a study of shifting cultural language. *Disability & Society*, vol. 21,1, 61-75.

Haller, B (2010): *Representing disability in an ableist world - Essays on mass media*. The Avocado Press, Louisville.

Haller, B & Zhang, L (2013): Stigma or Empowerment? What Do Disabled People Say About Their Representation In News and Entertainment Media? *Review of Disability Studies: An International Journal*, vol. 9, 4, 19-33.

Happer, C & Philo, G (2013): The role of the media in the construction of public belief and social change. *Journal of Social and Political Psychology*, vol. 1, 1, 321-336.

Hayashi K (2017): A journalism of care, s. 146-160. Teoksessa Peters C & Broersma, M.J: *Rethinking journalism again: societal role and public relevance in a digital age*. Routledge, Abingdon, Oxon; New York.

Horsti, K (2005): *Vierauden rajat: monikulttuurisuus ja turvapaikanhakijat journalismissa*, Tampere University Press.

Huges, B (2012): Fear, Pity and Disgust Emotions and the Non-Disabled Imaginary s 67-77. Teoksessa Thomas C, Roulstone, A & Watson, N. (toim.): *Routledge Handbook of Disability Studies*. Routledge, New York.

Hyvönen, O (2010): *Vammaisten kertomuksia arjestaan*. Teoksessa Vehmas, S: *Vammaisuuden kokeminen ja kokemisen vammaisuus: Suomen vammaistutkimuksen seuran 2. Vuosikirja*. Kehitysvammaliitto, Helsinki.

Jones C & Harwood, V (2009): Representations of autism in Australian print media, *Disability & Society*, vol. 24,1, 5-18.

Kuparinen, R (2005) "Ei meidän naapuriin" Tapaustutkimus asukasyhteisön suhtautumisesta kehitysvammaisten asuntolan rakentamiseen. Kehitysvammaliiton tutkimusyksikkö Kotu, Helsinki.

Kastikainen, M. & Lehtonen, M (2015): *Vammaisuus mediassa : diskurssianalyttinen tutkimus Helsingin Sanomien vammaisuutta käsittelevistä kerronnallisista artikkeleista vuosina 2010-2014*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto.

Kitzinger, J (1990): Audience understandings of AIDS media messages: a discussion of methods. *Sociology of health & illness*, vol 12,3,319-335.

Lecheler, S & DE VREESE, C.H (2012): News Framing and Public Opinion: A Mediation Analysis of Framing Effects on Political Attitudes. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, vol 89,2, 185-204.

Linström, M & Marais W (2012): Qualitative news frame analysis: A methodology. *Communitas*, 17, 21-38.

Matthes, J (2009): What's in a Frame? A Content Analysis of Media Framing Studies in the World's Leading Communication Journals, 1990-2005. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 86,2, 349-367.

Nisbet, M (2009). Knowledge into action: framing the debates over climate change and poverty. Teoksessa D'Angelo P & Kuypers J.A (toim.): Doing News Frame Analysis: Empirical and Theoretical Perspectives. Routledge, New York.

Oliver, M. & Barnes, C (1998): Disabled people and social policy : from exclusion to inclusion. Longman, London.

Oliver, M. & Sapey, B (2006): Social work with disabled people. 3rd ed edn. Palgrave Macmillan, Basingstoke.

Philo, G (2008): Active Audiences and the Construction of Public Knowledge. Journalism Studies, vol. 9,4, 535-544.

Randelin, E (2014): Uhri vai sankari? Vammaisuuden diskurssit Helsingin Sanomissa. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto.

Rao, S (2015): Practices of Indian Journalism: Justice, ethics and globalisation, s. 121-138. Teoksessa Rao, S. & Wasserman H (2015): Media Ethics and Justice in the Age of Globalization. Palgrave Macmillan, Houndmills, Basingstoke, Hampshire; New York, N.Y.

Reese, S (2010): Finding Frames in a Web of Culture: The Chase of the War on Terror s 17-43. Teoksessa D'Angelo P & Kuypers J.A (toim.): Doing News Frame Analysis: Empirical and Theoretical Perspectives. Routledge, New York.

Sainio, S (2004): Toimintakyvyttömiä kytkeytyt : vammaisuuden artikulaatiot Aamulehdessä, Helsingin Sanomissa, Ilta-Sanomissa ja Turun Sanomissa keväällä 2003. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto.

Shildrik, M (2012): Critical Disability Studies - Rethinking the conventions for the age of postmodernity s 30-41. Teoksessa Thomas C, Roulstone, A & Watson, N. (toim.): Routledge Handbook of Disability Studies. Routledge, New York.

Shakespeare, T (2006): Disability rights and wrongs. Routledge, London.

Smith, B & Sparks, A.C (2012): Disability, Sport and Physical Activity: A Critical Review. s. 336-347, Teoksessa Thomas C, Roulstone, A & Watson, N. (toim.): Routledge Handbook of Disability Studies. Routledge, New York.

Tarvainen M (2018): Ruumiilliset tilat : tavanomainen arki ja kerrottu vammaisuus. Yhteiskuntapolitiikka, vol. 83,1, 40-49.

Thomas C, Roulstone, A & Watson, N (2012): The Changing Terrain of Disability Studies, s. 3-11. Teoksessa Thomas C, Roulstone, A & Watson, N. (toim.): Routledge Handbook of Disability Studies. Routledge, New York.

Van Gorp, B (2010): Strategies to Take Subjectivity Out of Framing Analysis, s 85-105. Teoksessa D'Angelo P & Kuypers J.A (toim.): Doing News Frame Analysis: Empirical and Theoretical Perspectives. Routledge, New York.

Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta, VANE: YK:n vammaissopimus. <http://vane.to/vammaisyleissopimus>.

Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta, VANE (2017): Kysely oikeuksien toteutumisesta vammaisten henkilöiden arjessa: Raportti keskeisistä kyselytuloksista https://vane.to/artikkeli/-/asset_publisher/kysely-vammaiset-henkilot-toivovat-riittavaa-sosiaaliturvaa-ja-aitoa-osallisuutta.

Vehmas, S (2005): Vammaisuus: johdatus historiaan, teoriaan ja etiikkaan. Gaudeamus, Helsinki.

De Vreese, C (2014): Mediatization of News: The role of journalistic Framing. Teoksessa Esser F. & Strömbäck J: Mediatization of politics: understanding the transformation of western democracies. Palgrave Macmillan, Houndmills, Basingstoke, Hampshire; New York.

Yhdenvertaisuuslaki 14/1325. Annettu Helsingissä 31.12.2014. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141325>

Yhdenvertaisuusvaltuutettu (2016): "Vammaisena olen toisen luokan kansalainen" Selvitys vammaisten kokemasta syrjinnästä arjessa. <https://www.syrjinta.fi/vammaisselvitys>

Yle Akuutti, 5.2.2018: Minulla on syöpä, mitä teen? – "Sinun ei tarvitse olla taistelija" syöpälääkäri muistuttaa. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2018/02/05/sinun-ei-tarvitse-olla-taistelija-syopalaakarin-neuvot-sairastuneelle>

Yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista, Suomen säädöskokoelman sopimussarja, 2016. https://www.ykliitto.fi/sites/ykliitto.fi/files/vammaisten_oikeudet_2016_net.pdf

Liite 1: Tutkittu aineisto

Lähde	Otsikko	Linkki	Julkaistu
Helsingin Sanomat	Rinne koti: Kehitysvammaisten asuntola Kirkkonummella vastustaneet naapurit vetäneet valituksensa pois	http://www.hs.fi/kaupunki/art-2000005255272.html	15.6.2017
Helsingin uutiset	"Miksi lapseni on ei-toivottu naapuri?" – Nimby-ilmio pientaloalueella surettaa ja kiukuttaa	http://www.helsinginuutiset.fi/artikkeli/531010-miksi-lapseni-on-ei-toivottu-naapuri-nimby-ilmio-pientaloalueella-surettaa-ja	15.6.2017
Helsingin uutiset	"Perheet ovat miettineet voiko kehitysvammaisista olla lapsille vaaraa" – vammaisten asuntolahanke voi edetä kohun jälkeen	http://www.helsinginuutiset.fi/artikkeli/531833-perheet-ovat-miettineet-voiko-kehitysvammaisista-olla-lapsille-vaaraa-vammaisten	17.6.2017
Helsingin Uutiset	Raivo repesi vammaisten asuntola vastustavia kohtaan - Pöyrityttävää urpoilua hävetkää	https://www.helsinginuutiset.fi/artikkeli/531215-raivo-repesi-vammaisten-asuntola-vastustavia-kohtaan-poyristyttavaa-urpoilua	14.6.2017
Helsingin uutiset	Perheet ovat miettineet voiko kehitysvammaisista olla lapsille vaaraa - vammaisten asuntolahanke voi edetä kohun jälkeen	https://www.helsinginuutiset.fi/artikkeli/531833-perheet-ovat-miettineet-voiko-kehitysvammaisista-olla-lapsille-vaaraa-vammaisten	17.6.2017
HS Metro	Naapurit yrittävät estää kehitysvammaisten nuorten asuntolan rakentamisen Kirkkonummelle – "Erytysryhmät eivät sovi lasten keskelle"	http://www.hs.fi/kaupunki/art-2000005254164.html	14.6.2017
Iltta-Sanomat	Kirkkonummella vastustettiin kehitysvammaisten nuorten asuntola – valitus peruttiin	http://www.is.fi/kotimaa/art-2000005256459.html	15.6.2017
Iltalehti	Kehitysvammaisten asuntola vastustaneet naapurit vetivät valituksensa pois - kehitysvammaisen Nooran äiti purskahti "onnen kyyneliin"	http://www.iltalehti.fi/kotimaa/201706152200210284_u0.shtml	15.6.2017
Länsiväylä	"Asuntojen arvo laskee" – lapsiperheet vastustavat kehitysvammaisten nuorten tukiasuntola Kirkkonummella	http://www.lansivayla.fi/artikkeli/530576-asuntojen-arvo-laskee-lapsiperheet-vastustavat-kehitysvammaisten-nuorten	14.6.2017
Länsiväylä	Yllätyskäänne vammaisasuntolan kohussa – valitus vedettiin pois oikeudesta	http://www.lansivayla.fi/artikkeli/531311-yllatyskaanne-vammaisasuntolan-kohussa-valitus-vedettiin-pois-oikeudesta	15.6.2017
Länsiväylä	Rinne koti hämmäntyi vastustuksesta – "Emme voi estää tätä menemästä nuorten korviin"	http://www.lansivayla.fi/artikkeli/531296-rinne-koti-hammmentyi-vastustuksesta-emme-voi-estaa-tata-menemasta-nuorten-korviin	15.6.2017
Länsiväylä	Naapurit pistivät aluksi vastaan ja syntyi kova "nimby-kohu" – vammaisten asuntolahanke alkaa nyt olla selvä	http://www.lansivayla.fi/artikkeli/550141-naapurit-pistivat-aluksi-vastaan-ja-syntyi-kova-nimby-kohu-vammaisten-asuntolahanke	15.8.2017

MTV.fi	Naapurit vastustavat asuntolaa – kehitysvammaisen Nooran äiti tyrmistyi: "Kukaan ei ole ikinä valittanut lapsemme takia"	http://www.mtv.fi/uutiset/kotimaa/artikkeli/naapurit-vastustavat-asuntolaa-kehitysvammaisen-nooran-aiti-tyrmistyi-kukaan-ei-ole-ikina-valittanut-lapsemme-takia/6471622	14.6.2017
MTV.fi	Kehitysvammaisten asuntolaa vastustaneet naapurit peruivat valituksensa – Tulevan asukkaan äiti: "Meinaa ihan itku tulla"	http://www.mtv.fi/uutiset/kotimaa/artikkeli/kehitysvammaisten-asuntolaa-vastustaneet-naapurit-peruivat-valituksensa-tulevan-asukkaan-aiti-meinaa-ihan-itku-tulla/6472686	15.6.2017
MTV.fi	Vammaisten nuorten asuntolasta valittaneet: "Ei mitään heitä vastaan, halusimme näpöyttää kuntaa"	http://www.mtv.fi/uutiset/kotimaa/artikkeli/vammaisten-nuorten-asuntolasta-valittaneet-ei-mitaan-heita-vastaan-halusimme-napayttaa-kaupunkia/6473230	16.6.2017
Etelä Suomen Sanomat	Lahdessa vaadittiin konduktöörejä takaisin kaikkiin juniin - "Surullista, että mennään pilaamaan hyvin toimiva juttu"	http://www.ess.fi/uutiset/kotimaa/art2398367	9.7.2017
Etelä Suomen Sanomat	Vammaiset saivat Lahdessa VR:ltä lupauksen: Palveluihin on tulossa nopea parannus	http://www.ess.fi/uutiset/kotimaa/art2398414	9.7.2017
Etelä Suomen Sanomat	Kun Aki Naukkarinen haluaa matkustaa junalla, ajankohta on ilmoitettava VR:lle yli vuorokautta aiemmin	https://www.ess.fi/uutiset/kotimaa/art2397464	3.9.2017
MTV.fi	VR poisti lähijunista pysyvät konduktöörit – nyt liikuntarajoitteiset pelkäävät matkustaa, koska apua ei välttämättä saa: "Pyörätuolin etupyörät uppoavat väliin ja lentää nokille"	https://www.mtv.fi/uutiset/kotimaa/artikkeli/vr-poisti-lahijunista-pysyvät-konduktoorit-nyt-liikuntarajoitteiset-pelkaavat-matkustaa-koska-apua-ei-valttamatta-saa-pyoratuolin-etupyorat-uppoavat-valiin-jalenta-nokille/6514096	27.7.2017
Tiedonantaja	Mielenosoitus VR:n paremman palvelun puolesta Lahdessa	http://www.tiedonantaja.fi/artikkeli/mielenosoitus-vrn-paremmen-palvelun-puolesta-lahdessa	9.5.2017
Demokraatti.fi	Kansanedustaja hämmästelee normienpurkua asioissa, joissa se ei edistä kenenkään etua: "Esteettömyys on perusoikeus"	https://demokraatti.fi/kansanedustaja-hammastelee-normienpurkua-asioissa-joissa-se-ei-edista-kenenkaan-etua-esteettomyys-on-perusoikeus/	9.3.2017
Aamulehti.fi	Palvelujen kilpailutus pelottaa vammaisia: "Kaikkea ei pitäisi ratkaista rahalla"	https://www.aamulehti.fi/viihde/palvelujen-kilpailutus-pelottaa-vammaisia-kaikkea-ei-pitaisi-ratkaista-rahalla-200494526/	29.10.2017
Aamulehti.fi	Mistä kehitysvammaisen saa päättää itse? – Johannes Lamminsivu, 20, haaveilee yhteisestä asunnosta tyttöystävän kanssa ja katsoisi Salkkareita vaikka koko päivän	https://www.aamulehti.fi/hyvaelama/mista-kehitysvammaisen-saa-paattaa-itse-johannes-lamminsivu-20-haaveilee-yhteisesta-asunnosta-tyttoystavan-kanssa-ja-katsoisi-salkkareita-vaikka-koko-paivan-200528659/	14.11.2017
Demokraatti.fi	CP-liitto nostaa esiin karut tosielämän seuraukset taksiuudistuksesta: "Auto oli	https://demokraatti.fi/cp-liitto-nostaa-esiin-karut-tosielaman-	28.10.2018

	farमारimallinen, kuljettaja ei tiennyt pyörätuolista”	seuraukset-taksuudistuksesta-auto-oli-farमारimallinen-kuljettaja-ei-tiennyt-pyoratuolista/	
Demokraatti.fi	Suomen CP-liitto: Kilpailuttaminen on uhka itsemääräämisoikeudelle	https://demokraatti.fi/suomen-cp-liitto-kilpailuttaminen-on-uhka-itsemaaramisoikeudelle/	26.3.2018
Demokraatti.fi	”Valinta kohdistuu usein vain hinnan perusteella” – Keskustan kansanedustajalta vaatimus: Vammaispalvelujen hankintojen ongelmat korjattava	https://demokraatti.fi/valinta-kohdistuu-usein-vain-hinnan-perusteella-keskustan-kansanedustajalta-vaatimus-vammaispalvelujen-hankintojen-ongelmat-korjattava/	2.3.2018
Demokraatti.fi	Monelle jää vain 50€ viikossa – ”On aiheellista kysyä, millaista elämää sillä voi elää”	https://demokraatti.fi/monelle-jaa-vain-50e-viikossa-on-aiheellista-kysya-millaista-elamaa-silla-voi-elaa/	3.12.2017
Demokraatti.fi	Muutoksista hyötyvät kaikki - SDP haluaa rakentaa esteettömän Suomen	https://demokraatti.fi/muutoksista-hyotyvat-kaikki-sdp-haluaa-rakentaa-esteettoman-suomen/	9.6.2016
Iltalehti	Opettajakyselystä lohduttomia vastauksia: ”Luokan lähes 30 oppilaasta kolmasosa tarvitsee paljon tukea - työrauhaa ei ole”	http://www.iltalehti.fi/kotimaa/201801272200593692_u0.shtml	27.1.2018
Kansan Uutiset	Vammaisten oikeus työhön ei toteudu	https://www.kansanuutiset.fi/artikkelit/3869479-vammaisten-oikeus-tyohon-ei-toteudu	17.3.2018
Kansan Uutiset	Vammaisten mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä ovat edelleen heikoilla	https://www.kansanuutiset.fi/artikkelit/3869147-vammaisten-mahdollisuudet-vaikuttaa-omaan-elamaansa-ovat-edelleen-heikoilla	17.3.2018
Kansan Uutiset	Autismikirjon lapset eristetään usein muista jo päiväkodissa	https://www.kansanuutiset.fi/artikkelit/3847080-autismikirjon-lapset-eristetaan-usein-muista-jo-paivakodissa	7.2.2018
Kansan Uutiset	Kilpailutukset polkevat ihmisoikeuksia	http://www.kansanuutiset.fi/artikkelit/3765247-kilpailutukset-polkevat-ihmisoikeuksia	21.8.2017
Kansan Uutiset	Sote-uudistus vaarantaa YK:n vammaissopimuksen	http://www.kansanuutiset.fi/artikkelit/3718976-sote-uudistus-vaarantaa-ykn-vammaissopimuksen	13.5.2017
Keskisuomalainen	Moni vammaisen jää vaille paikkaa jatko-opinnoissa – leikkaukset koulutuksesta huolettavat vanhempia	http://www.ksml.fi/kotimaa/Moni-vammaisen-jaa-vaille-paikkaa-jatko-opinnoissa-%E2%80%93-leikkaukset-koulutuksesta-huolettavat-vanhempia/962843	8.4.2017
Satakunnan kansa	Porista kantelu oikeusasiamiehelle – vammaiskuljetuksissa mätä tapa	https://www.satakunnankansa.fi/kotimaa/porista-kantelu-oikeusasiamiehelle-vammaiskuljetuksissa-mata-tapa-200813264/	15.3.2018
Tiedonantaja	Taistelu avustajatunneista tuottamassa tulosta	http://www.tiedonantaja.fi/artikkelit/taistelu-avustajatunneista-tuottamassa-tulosta	18.1.2018

Turun Sanomat	Kehitysvammaisten laitoshoidossa rikotaan ihmisoikeuksia	http://www.ts.fi/uutiset/kotimaa/3815595/Kehitysvammaisten+laitoshoidossa+rikotaan+ihmisoikeuksia	27.1.2018
YLE	Kilpailutushuuman kolhimat: käsikirjoitus	http://yle.fi/aihe/artikkeli/2017/03/27/kilpailutushuuman-kolhimat-kasikirjoitus	27.3.2017
YLE	Kela tapasi vammaisten tulkkauksen palvelun asiakkaita – Järjestöt vaativat hankinnan uusimista	https://yle.fi/uutiset/3-9869384	10.10.2017
YLE	Kehitysvammaiset nähdään ryhmänä, ei yksilöinä – "Ei ihmiset sitä ilkeyttä tee"	https://yle.fi/uutiset/3-9959183	7.12.2017
YLE	Kantelu oikeusasiamiehelle: Viekö kilpailutus kehitysvammaisten tutut avustajat Tampereella?	https://yle.fi/uutiset/3-10147581	6.4.2018
Aamulehti.fi	Yhdeksän vuoden odotus päättyi: Tänään on juhlapäivä Tommi Kivimäelle ja muille Suomen vammaisille	https://www.aamulehti.fi/a/23715133	10.6.2016
Helsingin Sanomat	"Odotin tätä 10 vuotta" – perjantaina voimaan astunut vammaissopimus oli helpotus vammaisille	https://www.hs.fi/kotimaa/art-200002905817.html?share=6d5fae0432d149555c37d53b98ed3230	10.6.2016
KD-lehti	Vammaisten oikeuksia koskeva YK-sopimus vihdoin voimaan Suomessa	https://www.kdlehti.fi/2016/06/10/vammaisten-oikeuksia-koskeva-yk-sopimus-vihdoinkin-voimaan-suomessa/	10.6.2016
Länsi-Savo	Tänään on aihetta juhlaan: Vammaissopimus astuu viimein voimaan!	https://lansi-savo.fi/uutiset/kotimaa/6f5304be-480d-49ca-ac1e-4aea56675cbc	10.6.2016
Suomenmaa	Vammaissopimuksen unilukkari: Enää ei ole tahoa, jolle vammaisten asiat eivät kuuluisi	https://www.suomenmaa.fi/uutiset/vammaissopimuksen-unilukkari-ena-ei-ole-tahoa-jolle-vammaisten-asiat-eivat-kuuluisi-6.3.124725.97996a8e6f	16.6.2016